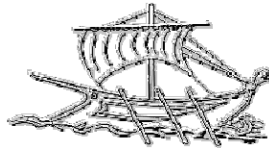

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

INTERNAL AND EXTERNAL AUDITING FOR BUSINESS COMPANIES

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: κ.α. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ , ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ

Α.Μ.: 12193 , 12318

ΕΤΟΣ: 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ.5
-----------------------	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.8
1.2 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ	Σελ.9
1.3 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Σελ.11
1.4 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ	Σελ.11
1.5 ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ	Σελ.12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ	Σελ.14
2.1.1 <i>Απλογραφική Μέθοδος</i>	Σελ.14
2.1.2 <i>Διπλογραφική Μέθοδος</i>	Σελ.14
2.2 ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	Σελ.15
2.2.1 <i>Το Κλασικό ή Ιταλικό Σύστημα</i>	Σελ.15
2.2.2 <i>Το Συγκεντρωτικό Σύστημα</i>	Σελ.16
2.3 ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ	Σελ.17
2.4 ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ	Σελ.18
2.4.1 <i>Έννοια</i>	Σελ.18
2.4.2 <i>Σκοπός</i>	Σελ.18
2.4.3 <i>Βασικές Αρχές</i>	Σελ.19
2.4.4 <i>Διάθρωση του σχεδίου λογαριασμών</i>	Σελ.19
2.4.5 <i>Κωδική αρίθμηση λογαριασμών</i>	Σελ.20
2.4.6 <i>Υποχρεωτικοί-Προαιρετικοί λογαριασμοί</i>	Σελ.21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	Σελ.23
3.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.23
3.3 ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.24
3.4 ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΧΩΝ	Σελ.25
3.4.1 <i>Χρηματοοικονομικοί έλεγχοι (Financial Audits)</i>	Σελ.25
3.4.2 <i>Διοικητικοί έλεγχοι (Management Audits)</i>	Σελ.25
3.4.3 <i>Λειτουργικοί έλεγχοι (Operational Audits)</i>	Σελ.26
3.4.4 <i>Έλεγχος αποδοτικότητας</i>	Σελ.26
3.4.5 <i>Έλεγχος συμμόρφωσης</i>	Σελ.26
3.5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.26
3.6 ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.27
3.7 ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΥΣ	Σελ.28
3.8 ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΩΝ (FIDELITY BONDS)	Σελ.28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	Σελ.31
4.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΕΛΕΓΚΤΕΣ	Σελ.31
4.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ	Σελ.32
4.4 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ	Σελ.34
4.5 ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.35
4.6 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.36
4.7 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΞΑΡΤΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.38
4.8 ΤΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ (ΕΚΘΕΣΗ)	Σελ.41
4.9 ΕΥΘΥΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΜΟΝΑΔΑ – ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΡΡΙΨΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	Σελ.44
4.9.1 Απόκτηση	Σελ.45
4.9.2 Αμέλεια συμφωνίας	Σελ.45
4.9.3 Αμέλεια	Σελ.46
4.9.4 Εχεμύθεια	Σελ.46
4.10 ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΑΜΥΝΗΣ ΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ	Σελ.47
4.10.1 Επιστολή ανάληψης	Σελ.47
4.10.2 Φύλλα εργασίας	Σελ.48
4.10.3 Σαφής διατύπωση της ευθύνης	Σελ.49
4.10.4 Επιμερισμός ευθύνης σε τρίτους	Σελ.49
4.10.5 Ανάκληση ή τροποποίηση έκθεσης	Σελ.50
4.10.6 Ανέλεγκτες λογιστικές καταστάσεις	Σελ.50
4.11 ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ PRICE WATERHOUSE / CALCESTRUZZI	Σελ.51
4.12 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΗΛΕΠ/ΝΙΩΝ ΣΥΤΑ	Σελ.52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5.1 ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ (ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ)	Σελ.61
5.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.61
5.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.62
5.3.1 Οικονομικός Τομέας	Σελ.62
5.3.2 Τεχνικός Τομέας	Σελ.62
5.3.3 Προληπτικός Έλεγχος	Σελ.63
5.3.4 Προσωρινός Έλεγχος	Σελ.63

5.3.5 Τακτικός Έλεγχος	Σελ.64
5.3.6 Ειδικός Έλεγχος	Σελ.64
5.3.7 Κατάρτηση Διαγράμματος Ελεγκτικής Διαδικασίας.....	Σελ.65
5.4 ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ	Σελ.66
5.5 ΦΥΣΙΚΑ Η ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΥΠΟΚΕΙΝΤΑΙ ΣΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ	Σελ.66
5.6 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	Σελ.67
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	Σελ.74

Πρόλογος

Ο εσωτερικός και ο εξωτερικός έλεγχος είναι χρήσιμος για όλες τις οικονομικές μονάδες, γιατί δημιουργείται ένα κλίμα «ασφάλειας» και αποφεύγονται “λάθη” που προκαλούνται από ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες. Ο έλεγχος, τόσο ο εσωτερικός όσο και ο εξωτερικός, είναι συνδεδεμένος με όλες τις οικονομικές πράξεις από τα αρχαία χρόνια μέχρι και σήμερα, και προσαρμόζεται στις ανάγκες της κάθε εποχής. Σκοπός της παρούσας πτυχιακής είναι η εξέταση της χρησιμότητας και των δύο ελέγχων για την επιβίωση και ανάπτυξη των οικονομικών μονάδων.

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια στην χώρα μας ήρθαν στο φως αρκετά σκάνδαλα και πολλές ατασθαλίες στην προσπάθεια τόσο των Ορκωτών Ελεγκτών όσο και των κρατικών φορέων να υπάρξει μια σωστή, έγκυρη και πάνω από όλα αληθινή εικόνα των επιχειρήσεων και φυσικά να μειωθεί η φοροδιαφυγή ώστε να μπορέσει η κοινωνία μας να βγει από την κρίση.

Από τη μία πλευρά οι συνεχείς ανακατατάξεις στην αγορά, η δημιουργία συνθηκών που εξασφαλίζουν την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών και στόχων των οικονομικών μονάδων επέβαλε

εκ των πραγμάτων τον Εσωτερικό Έλεγχο, ως μέσο αποτελεσματικότερης διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων.

Από την άλλη πλευρά οι συχνές ατασθαλίες και τα σκάνδαλα θεωρούν ως επιβεβλημένη ανάγκη την ύπαρξη εξωτερικού ελέγχου.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα δούμε τι είναι ο έλεγχος, γιατί αναγκάστηκαν οι επιχειρήσεις να προβούν σε αυτόν καθώς και την ιστορική αναδρομή του.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα ανακαλύψουμε τα λογιστικά συστήματα, τις λογιστικές μεθόδους και τα μέσα με τα οποία δουλεύουν οι επιχειρήσεις. Σε αυτά ελέγχονται οι επιχειρήσεις τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύουμε τον Εσωτερικό έλεγχο και στο τέταρτο κεφάλαιο τον Εξωτερικό έλεγχο.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση σε έναν εξωτερικό έλεγχο που διαφέρει από τους άλλους. Ο Φορολογικός έλεγχος και αυτό γιατί δικαίως είναι από μόνος του μία ξεχωριστή κατηγορία.

A decorative graphic on the right side of the page. It features three blue circles of varying sizes, each composed of concentric circles with a gradient from dark blue to light blue. Two thin blue lines intersect at the top right, forming a large 'V' shape that frames the circles.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

☞ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

1.1 Η Έννοια Του Ελέγχου

Προτού αναλύσουμε την έννοια του Ελέγχου ας ρίξουμε μια ματιά στη Ετυμολογική του ερμηνεία: Έλεγχος είναι η έρευνα για την εξακρίβωση ή πιστοποίηση της εγκυρότητας, της ορθότητας, της αλήθειας και της πραγματικής αξίας.

Πολλά άτομα ερμηνεύουν το όρο έλεγχος ως τα μέτρα που εφαρμόζονται από την επιχείρηση για να προβάλλει τις καταδολιεύσεις των Υπαλλήλων. Στην πράξη όμως, αυτά τα μέτρα δεν αποτελούν παρά ένα μικρό μέρος του έλεγχου.

Ο βασικός σκοπός του έλεγχου είναι η προώθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας μιας οργάνωσης. Το σύστημα ελέγχου συνίσταται από όλα τα μέτρα που χρησιμοποιούνται από μια οργάνωση:

- Για να προστατευθούν τα περιουσιακά στοιχεία από σπατάλη, καταδολίευση και μη αποτελεσματική χρήση.
- Για να εξακριβωθεί η ακρίβεια και η αξιοπιστία των λογιστικών καταγραφών.
- Για να καταγραφεί η συμφωνία με τις πολιτικές της εταιρείας.
- Για να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των εργασιών.

Μέχρι σήμερα δεν έχει επιτευχθεί η καθιέρωση ενιαίου διεθνούς ορισμού για την ελεγκτική. Επικρατέστερος ορισμός φαίνεται να είναι αυτός που δόθηκε από την Αμερικάνικη ελεγκτική προσωπικότητα Montgomery, ο οποίος αποφαίνεται ότι ελεγκτική είναι η συστηματική εξέταση των βιβλίων και δικαιολογητικών μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού προς το σκοπό της πιστοποίησης ή εξακρίβωσης και της βάσει αυτών γνωμάτευσης για τα γεγονότα, τα οποία ανάγονται στην οικονομική κατάσταση και τις οικονομικές πράξεις αυτής.

Με λίγα λόγια, ο έλεγχος αποτελείται από όλα εκείνα τα μέτρα που παίρνονται για να διασφαλιστεί η διοίκηση, ότι το κάθε τι λειτουργεί κατά τον τρόπο που προβλέπεται.

1.2 Η Ιστορία Της Ελεγκτικής

Η ανάπτυξη της Ελεγκτικής, ως ξεχωριστού επαγγελματικού κλάδου στα πλαίσια της οικονομικής και εμπορικής δραστηριότητας του ανθρώπου, έγινε όταν η Λογιστική ανέλαβε (με την οργάνωση και ανάπτυξή της) η ίδια σημαντικό ρόλο και ευθύνη στην μεγάλη οικονομική (καπιταλισμός) και ευρύτερη εξέλιξη του ανθρώπου μετά του μεσαίωνα και ιδιαίτερα στις αγγλοσαξονικές κοινωνίες. Έτσι παρατηρούμε στην Μεγάλη Βρετανία που θεωρείται η πατρίδα της Ελεγκτικής, να αναγνωρίζεται με τον εταιρικό νόμο του 1862 η ανάγκη για ακριβή και αξιόπιστη χρηματοοικονομική πληροφόρηση της κοινωνίας μέσα από ένα οργανωμένο και τυποποιημένο λογιστικό σύστημα, καθώς και η ανάγκη για ανεξάρτητο έλεγχο των λογαριασμών μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων. Στην συνέχεια, η Λογιστική και η Ελεγκτική ακολούθησαν τη μεγάλη ανάπτυξη του καπιταλισμού στη Δυτική Ευρώπη και την Αμερική, όπου το 1912 διαβάζουμε στον Montgomery, ότι οι στόχοι του ελέγχου είναι:

- Ανακάλυψη και πρόληψη απάτης
- Ανακάλυψη και πρόληψη λαθών
- Την εκτίμηση της πραγματικής χρηματοοικονομικής κατάστασης και των αποτελεσμάτων μιας επιχείρησης με μικρότερη έμφαση στην ανακάλυψη απάτης και λαθών επιχείρησης.

Βέβαια ο ίδιος ο Montgomery υποστήριξε ότι με την πλέον αυξανόμενη τάση για την εκτίμηση της πραγματικής χρηματοοικονομικής κατάστασης και των αποτελεσμάτων μίας επιχείρησης, πρέπει να δώσουμε μικρότερη έμφαση στην ανακάλυψη απατών και λαθών. (Κ.Κάντζος, Α.Χονδράκη, 2006)

Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε την Εξελικτική διαμόρφωση των στόχων της Ελεγκτικής διαχρονικά.

Περίοδος	Αναφερόμενοι ως Ελεγκτικοί Στόχοι	Έκταση Ελέγχου	Αναγνώριση της Σημασίας του Ελέγχου
Μέχρι 1500	Ανακάλυψη απάτης	Λεπτομερής	Ανύπαρκτη
1500-1850	Ανακάλυψη απάτης	Λεπτομερής	Ανύπαρκτη
1850-1905	Ανακάλυψη απάτης	Κυρίως Λεπτομερής, Κάποιοι έλεγχοι	Ανύπαρκτη
1905-1933	Εκτίμηση της ορθότητας (fairness) της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών – Ανακάλυψη απάτης	Λεπτομερής και Έλεγχοι	Μικρή Αναγνώριση
1933-1940	Εκτίμηση της ορθότητας (fairness) της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών – Ανακάλυψη απάτης και Λαθών	Έλεγχοι	Αυξανόμενη αναγνώριση
1940-1960	Εκτίμηση της ορθότητας (fairness) της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών – Ανακάλυψη απάτης και Λαθών	Έλεγχοι	Σημαντική

Πηγή: The Accounting Review, October 1962, pp696-703

Στην Ελλάδα η πρώτη εμφάνιση οργανωμένου ελεγκτικού επαγγέλματος γίνεται το 1956 με την σύσταση του Σώματος Ορκωτών Λογιστών(ΣΟΛ),(Ν.Δ.3329/55), με την βοήθεια Άγγλων ορκωτών λογιστών και υπό τον έμμεσο έλεγχο του κράτους. Τούτο είχε και την αποκλειστική ευθύνη αλλά και το προνόμιο της εκπλήρωσης των από τον Ν.2190/20 επιβαλλόμενων διατάξεων περί ελέγχου στον ιδιωτικό τομέα μέχρι της αναδιοργάνωσης του το 1992 με το Π.Δ.22/92 με το οποίο δόθηκε η ευχέρεια της ίδρυσης (πολλών) ελεγκτικών εταιρειών σύμφωνα με τα Αγγλικά και Αμερικάνικα πρότυπα.

1.4 Διακρίσεις Στην Ελεγκτική

Η Ελεγκτική ως λειτουργία στην ευρύτερη διοίκηση (Ιδιωτική και Κρατική) μιας κοινωνίας διακρίνεται βασικά σε:

➤ **Εσωτερική Ελεγκτική**

Οι εσωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται από ειδικευμένους υπάλληλους της επιχείρησης (ελεγκτές-επιθεωρητές).

➤ **Εξωτερική (Ανεξάρτητη) Ελεγκτική**

Οι εξωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται από ειδικευμένους επαγγελματίες ή εταιρείες που δεν είναι εξαρτώμενοι από την επιχείρηση.

➤ **Κρατική Ελεγκτική**

Οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται από κρατικούς ή ημικρατικούς φορείς (Εφοριακούς ή Τραπεζικούς υπαλλήλους).(Κ.Κάντζος , Α.Χονδράκη,2006)

Η μορφή των ελέγχων επηρεάζεται από το αντικείμενο της εξεταζόμενης επιχείρησης καθώς και το μέγεθος αυτής. Έτσι, ανάλογα με το αντικείμενο των επιχειρήσεων αυτές διακρίνονται:

- Στις Εμπορικές επιχειρήσεις
- Στις Βιομηχανικές Επιχειρήσεις
- Στα Πιστωτικά Ιδρύματα
- Στους Διάφορους Οργανισμούς

Η νομική μορφή των επιχειρήσεων επηρεάζει τις συνθήκες και τη διεξαγωγή του ελέγχου. Διαφορετικά τίθεται το θέμα των ελέγχων στις ατομικές επιχειρήσεις, διαφορετικά στις προσωπικές εταιρείες, διαφορετικά στις ανώνυμες εταιρείες κλπ. Έτσι ανάλογα με την νομική μορφή των επιχειρήσεων, αυτές διακρίνονται:

- Στις Ατομικές επιχειρήσεις
- Στις Προσωπικές επιχειρήσεις
- Στις Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης
- Στις Ανώνυμες Εταιρείες
- Στους Συνεταιρισμούς

A decorative graphic on the right side of the page. It features three blue circles of varying sizes, each composed of concentric circles with a gradient from dark blue in the center to light blue on the outside. Two thin blue lines intersect at the top right, forming a large 'V' shape that frames the circles.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΦΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ
ΦΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΦΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

2.1 Λογιστικές Μέθοδοι

Τα βιβλία που επιβάλλει ο Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων είναι προσαρμοσμένα σε δυο λογιστικές μεθόδους, την Απλογραφική και την Διπλογραφική Μέθοδος.

2.1.1 Απλογραφική Μέθοδος

Σύμφωνα με την Απλογραφική μέθοδο καταχωρούνται κατά ημερολογιακή σειρά οι συναλλαγές της επιχείρησης που επηρεάζουν προσωπικούς λογαριασμούς π.χ. πελάτες ,προμηθευτές και η ταμιακή κίνηση (εισπράξεις,πληρωμές).Δεν καταγράφει τους λογαριασμούς που μεταβάλλονται μαζί με αυτούς.Η μέθοδος αυτή είναι ατελής και με πολλά μειονεκτήματα,με κυριότερο ότι δεν εμφανίζει την πηγή και την αιτία των αποτελεσμάτων,δηλαδή τα έξοδα και τα έσοδα.Ιστορικά εμφανίστηκε πρώτη,αλλά σήμερα χρησιμοποιείται μόνο σε πολύ μικρές επιχειρήσεις. (Βούλγαρη , Παπαγεωργίου,2005)

2.1.2 Διπλογραφική Μέθοδος

Η τήρηση βιβλίων Κ.Φ.Α.Σ., προϋποθέτει την καθιέρωση της διπλογραφικής μεθόδου καταχώρησης των εγγράφων σε αυτά (κατά τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του Κ.Φ.Α.Σ.).

Τις Βάσεις της διπλογραφικής μεθόδου έθεσε πρώτος στη Βενετία το 1494 ο ιταλός μοναχός Luca Paciolo.

Τη βάση της διπλογραφικής μεθόδου αποτελεί η ισότητα μεταξύ του ενεργητικού και του παθητικού.

Για την ύπαρξη ισότητας απαιτείται η λογιστική καταχώρηση μίας πράξης δύο φορές με το ίδιο ποσό, τόσο στην Χρέωση όσο και στην Πίστωση.

Τα κύρια πλεονεκτήματα της διπλογραφικής μεθόδου είναι τα παρακάτω:

- Εξασφαλίζεται ο έλεγχος της ακρίβειας των εγγράφων στα βιβλία.
- Παρέχεται η ευχέρεια της συγκέντρωσης πληροφοριακού υλικού με τη χρησιμοποίηση απεριόριστου αριθμού λογαριασμών.

- Επιτυγχάνεται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο ο προσδιορισμός των αποτελεσματικών μονάδων.
- Προσαρμόζεται προς τον καταμερισμό εργασίας και εξυπηρετεί τις ανάγκες οποιουδήποτε οικονομικού οργανισμού.

Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι η διπλογραφική μέθοδος επικράτησε παγκοσμίως.

2.2 Λογιστικά συστήματα

Στα πλαίσια της διπλογραφικής μεθόδου τα συναντώμενα σήμερα στην πράξη λογιστικά συστήματα βιβλίων είναι τα εξής:

2.2.1 Το Κλασικό ή Ιταλικό σύστημα

Πρόκειται για το πρώτο λογιστικό σύστημα, στο οποίο καταχωρούνται χρονολογικά όλες οι εμπορικές πράξεις του επιχειρηματία, δηλαδή τόσο οι ταμειακές συναλλαγές, όσο και οι συμψηφιστικές συναλλαγές.

Το σύστημα αυτό εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις, στις οποίες οι ημερολογιακές πράξεις είναι περιορισμένες και μπορεί να πραγματοποιηθεί εντός της ίδιας ημέρας της καταχώρηση τους από ένα μόνο υπάλληλο.

Στις επιχειρήσεις με κίνηση σημαντική είναι αδύνατη η ενημέρωση του ημερολογίου και των λοιπών βιβλίων σε σύντομο χρονικό διάστημα, καθόσον τη βάση των εγγραφών εδώ αποτελεί το ημερολόγιο, στο οποίο η καταχώρηση γίνεται μόνο από ένα άτομο.

Κατά το Κλασικό ή Ιταλικό σύστημα τα τηρούμενα βιβλία είναι τα εξής:

- Το βιβλίο απογραφών και ισολογισμών
- Το Γενικό ημερολόγιο
- Το Γενικό καθολικό
- Μητρώο παγίων στοιχείων

Στο σύστημα αυτό η ακολουθούμενη πορεία των λογιστικών εγγραφών είναι η παρακάτω:

- Γίνεται η καταχώρηση των συναλλαγών στο ημερολόγιο
- Από το ημερολόγιο μεταφέρονται ο εγγραφές στο γενικό καθολικό
- Γίνεται η ενημέρωση των αναλυτικών καθολικών
- Γίνεται η ενημέρωση των βοηθητικών βιβλίων αυτοτελώς

2.2.2 Το Συγκεντρωτικό σύστημα

Το σύστημα αυτό εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις με ζωηρή συναλλακτική δραστηριότητα και συντελεί στον καταμερισμό της όλης εργασίας.

Για την επίτευξη των σκοπών του το ημερολόγιο διασπάτε σε αναλυτικά ημερολόγια, δηλαδή ημερολόγιο ταμείου, αγορών, πωλήσεων κτλ, ανάλογα με τον όγκο των συναλλαγών.

Τα πλεονεκτήματα του συγκεντρωτικού συστήματος είναι πολλά, καθόσον διευκολύνονται οι επιχειρήσεις και οι ελέγχοντες.

Κατά το συγκεντρωτικό σύστημα τα τηρούμενα βιβλία είναι τα παρακάτω:

- Το βιβλίο απογραφών και ισολογισμών
- Τα αναλυτικά ημερολόγια
- Τα αναλυτικά καθολικά
- Το συγκεντρωτικό ημερολόγιο
- Το γενικό καθολικό
- Τα βοηθητικά βιβλία

Στο σύστημα αυτό η ακολουθητέα πορεία των λογιστικών εγγραφών είναι η εξής:

- Γίνεται η ενημέρωση των αναλυτικών ημερολογίων
- Γίνεται η ενημέρωση των οικείων λογαριασμών των αναλυτικών καθολικών
- Γίνεται η ενημέρωση συγκεντρωτικά του συγκεντρωτικού ημερολογίου (ημερήσια, εβδομαδιαία κτλ)

Γίνεται η ενημέρωση από το συγκεντρωτικό ημερολόγιο του γενικού καθολικού. (Ε.Βούλγαρη , Παπαγεωργίου,2005)

2.3 Λογιστικά Σχέδια

Πολλά είναι τα λογιστικά σχέδια που έχουν εκπονηθεί σε διάφορες χώρες (Γαλλία, Γερμανία κτλ) και εφαρμόζονται από χιλιάδες επιχειρήσεις και οργανισμούς.

Τα λογιστικά σχέδια διακρίνονται σε γενικά και ειδικά.

Τα γενικά λογιστικά σχέδια ισχύουν για όλους τους κλάδους της οικονομίας, για αυτό η κατάταξη των λογαριασμών σε κλάσεις και η σύνδεση μεταξύ τους καθορίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να εξυπηρετούνται ομοιόμορφα όλες γενικά οι επιχειρήσεις (εμπορικές, βιομηχανικές, τραπεζικές κτλ). Τα ειδικά λογιστικά σχέδια καταρτίζονται μέσα στα πλαίσια κάθε κλάδου για κάθε υποκατηγορία αυτού με σκοπό την επίλυση διαφόρων ιδιορρυθμιών.

Τα λογιστικά σχέδια συμβάλλουν στη συγκέντρωση ομοιόμορφων και ακριβών στοιχείων, τα οποία χρησιμεύουν στην κατάρτιση των εθνικών λογαριασμών, στον αγορανομικό έλεγχο και στο φορολογικό έλεγχο.

Επίσης συμβάλλουν στη συλλογή συγκρίσιμων στοιχείων κατά χρονική περίοδο μέσα σε κάθε επιχείρηση, στον έλεγχο της πιστοληπτικής ικανότητας, στη σύνταξη και τον έλεγχο του ισολογισμού, στο άνοιγμα των νέων λογαριασμών, στο συμβολισμό των λογαριασμών με αριθμό, στην ευχερή σύνταξη τυποποιημένων μηνιαίων ισοζυγίων και καταστάσεων κτλ.

2.4 Γενικό Λογιστικό Σχέδιο

2.4.1 Έννοια

Το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο είναι ένα σύστημα κανόνων και ταξινόμησης των λογιστικών μεγεθών, με το οποίο επιδιώκεται η τυποποίηση των τηρούμενων λογαριασμών από τις οικονομικές μονάδες της χώρας, η λειτουργία και συλλειτουργία αυτών με ενιαίο τρόπο, η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων με βάση τις παραδεκτές αρχές και μεθόδους, η σύνταξη και δημοσίευση τυποποιημένων ισολογισμών, λογαριασμών αποτελεσμάτων και λοιπών οικονομικών καταστάσεων και ο εν γένει σχεδιασμός της λογιστικής σε εθνική κλίμακα.

2.4.2 Σκοπός

Το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο αποβλέπει να συμβάλλει στο λογιστικό χειρισμό των συναλλαγών με ομοιόμορφο τρόπο, στην αληθή και ομοιόμορφη απεικόνιση της οικονομικής κατάστασης και περιουσιακής διάρθρωσης των οικονομικών μονάδων, στην ορθή εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας τους, στην διευκόλυνση του επενδυτικού κοινού και των συναλλασσόμενων, στην κατανόηση των δημοσιευμένων ισολογισμών, λογαριασμών, αποτελεσμάτων και λοιπών οικονομικών καταστάσεων, στην άντληση κάθε είδους τυποποιημένων αξιόπιστων πληροφοριών, με σκοπό την αξιοποίηση τους από τις οικονομικές μονάδες και τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, στην απλούστευση και διευκόλυνση κάθε φύσης ελέγχων, στην αύξηση της παραγωγικότητας μέσω της λογιστικής τυποποίησης, στην ανύψωση της στάθμης του λογιστικού επαγγέλματος, καθώς και στη διευκόλυνση της εξειδικευμένης διδασκαλίας των λογιστικών μαθημάτων στις μέσες και ανώτατες σχολές.

2.4.3 Βασικές αρχές

Οι βασικές αρχές που διέπουν το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο είναι οι εξής:

- Η αρχή της αυτονομίας
- Η αρχή της κατ' είδος συγκέντρωσης των αποθεμάτων, εξόδων και εσόδων
- Η αρχή της κατάρτισης του λογαριασμού της γενικής εκμετάλλευσης με λογιστικές εγγραφές
- Η αρχή της ύπαρξης παραστατικού (δικαιολογητικού) για την ενημέρωση των λογαριασμών.

(Π.Καούνης,2005)

2.4.4 Διάρθρωση του σχεδίου λογαριασμών

Σύμφωνα με το διάγραμμα διάρθρωσης το σχέδιο λογαριασμών το σύνολο των λογαριασμών μιας οικονομικής μονάδας πρέπει να καταταχθεί σε 10 ομάδες και να ταξινομηθεί κατάλληλα μέσα σε αυτές. Οι δέκα ομάδες διακρίνονται σε τρία μέρη, καθένα από τα οποία αποτελεί ιδιαίτερο και ανεξάρτητο λογιστικό κύκλωμα. Οι λογαριασμοί κάθε μέρους συνδέονται και συλλειτουργούν μεταξύ τους, χωρίς να επηρεάζουν λογιστικά τους λογαριασμούς των άλλων δύο μερών.

Το Πρώτο μέρος Περιλαμβάνει τις ομάδες 1-8, οι οποίες καλύπτουν τις ανάγκες της γενικής λογιστικής, που είναι κοινή για όλες τις επιχειρήσεις. Η λογιστική αυτή παρακολουθεί τις συναλλαγές κάθε οικονομικής μονάδας με τους τρίτους και εμφανίζει τη δομή της περιουσιακής συγκρότησης, τη διαχείριση ή εκμετάλλευση αυτής κατ' είδος εξόδων και εσόδων, καθώς και τα αποτελέσματα από τη δραστηριότητα της.

Το Δεύτερο μέρος περιλαμβάνει την ομάδα 9, στην οποία περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί της αναλυτικής λογιστικής εκμετάλλευσης. Η λογιστική αυτή παρακολουθεί την ίδια δραστηριότητα με κατάταξη ή ανακατάταξη των στοιχείων κατά προορισμό και αποσκοπεί στον προσδιορισμό του κόστους και των αναλυτικών αποτελεσμάτων.

Το Τρίτο μέρος περιλαμβάνει την ομάδα 10, στην οποία περιλαμβάνονται οι λογαριασμοί τάξης, που εμφανίζουν σημαντικές πληροφορίες και παρέχουν χρήσιμα στατιστικά στοιχεία.

2.4.5 Κωδική αρίθμηση λογαριασμών

Η κωδικοποίηση και ταξιθέτηση των λογαριασμών μέσα σε κάθε καθορίστηκε, όπως αυτή βασικά γίνεται κατά το δεκαδικό και εκατονταδικό σύστημα. Έτσι, με το σύστημα αυτό οι λογαριασμοί κάθε ομάδας λαμβάνουν ως πρώτο αραβικό ψηφίο το ψηφίο της ομάδας, στην οποία ανήκουν (π.χ. οι λογαριασμοί της πρώτης ομάδας λαμβάνουν το ψηφίο 1, της δεύτερης το ψηφίο 2 κ.λ.π.) και μπορεί να μετασχηματίζονται μέχρι 10 πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί με την προσθήκη στο αραβικό ψηφίο της ομάδας των ψηφίων 0,1,2,3,4,5,6,7,8 και 9 (π.χ. στην ομάδα 2 σχηματίζονται οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί 20,21,22,23,24,25,26,27,28 και 29). Παρέχεται δυνητική ευχέρεια σχηματισμού αριθμού πρωτοβαθμίων λογαριασμών με την προσθήκη στους ομίλους λογαριασμών 19,29,39,49,59,69,79,99 και 09 των ψηφίων 0,1,2,3,4,5,6,7 και 8, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις σχετικές διατάξεις του Π.Δ. 1123/1980.

Κάθε πρωτοβάθμιος λογαριασμός αναπτύσσεται σε δευτεροβάθμιος λογαριασμούς κατά το εκατονταδικό σύστημα. Στο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί αναπτύσσονται σε περιορισμένο αριθμό δευτεροβαθμίων λογαριασμών, οι τίτλοι των οποίων εμφανίζονται στο σχέδιο λογαριασμών. Από κάθε οικονομική μονάδα, καθώς και από το κατά νόμο αρμόδιο όργανο, σύμφωνα με όσα καθορίζονται στην παράγραφο 1202 του Π.Δ. 1123/1980, μπορεί να σχηματίζονται μέχρι 100 δευτεροβάθμιοι λογαριασμοί από κάθε πρωτοβάθμιο και έτσι συμπληρώνονται όλοι οι κενοί κωδικοί αριθμοί.

Ακολούθως, κάθε δευτεροβάθμιος λογαριασμός αναπτύσσεται σε τριτοβάθμιους, τεταρτοβάθμιους και αναλυτικότερης βαθμίδας

λογαριασμούς κατά το δεκαδικό, εκατονταδικό, χιλιαδικό ή αναλυτικότερο (π.χ. δεκαχιλιαδικό) σύστημα.

2.4.6 Υποχρεωτικοί – Προαιρετικοί λογαριασμοί

Στο σχέδιο υπάρχουν πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί με υπογράμμιση, οι οποίοι είναι υποχρεωτικοί για κάθε οικονομική μονάδα. Αυτούς τους λογαριασμούς είναι υποχρεωμένη να εφαρμόσει κάθε οικονομική μονάδα και δεν έχει δυνατότητα να δημιουργήσει άλλους, έστω και αν υπάρχουν ασυμπλήρωτοι κωδικοί αριθμοί. Η συμπλήρωση των κενών κωδικαρίθμων γίνεται μόνο με απόφαση του κατά νόμου αρμόδιου οργάνου.

Επίσης στο σχέδιο υπάρχουν και δευτεροβάθμιοι λογαριασμοί με υπογράμμιση, οι οποίοι είναι υποχρεωτικοί για κάθε οικονομική μονάδα και δεν υπάρχει δυνατότητα να δημιουργηθούν άλλοι, έστω και αν υπάρχουν ασυμπλήρωτοι κωδικοί.

Πέρα από τους δευτεροβάθμιους λογαριασμούς με υπογράμμιση υπάρχουν στο σχέδιο και άλλοι δευτεροβάθμιοι λογαριασμοί χωρίς υπογράμμιση, οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την κρίση της οικονομικής μονάδας, όπως παρουσιάζονται στο σχέδιο λογαριασμών ή μετά από ανάπτυξη τους σε περισσότερους δευτεροβάθμιους λογαριασμούς. Έτσι παρέχεται η ευχέρεια σε κάθε οικονομική μονάδα, αντί να χρησιμοποιεί ένα προαιρετικό δευτεροβάθμιο λογαριασμό, να δημιουργεί περισσότερους δευτεροβάθμιους λογαριασμούς, για να παρακολουθεί τις λογιστικές πράξεις, που η παρακολούθησή τους προβλέπεται σύμφωνα με το σχέδιο λογαριασμών να γίνεται από τον προαιρετικό δευτεροβάθμιο λογαριασμό. Η ανάπτυξη του προαιρετικού δευτεροβάθμιου λογαριασμού σε περισσότερους λογαριασμούς, μπορεί να γίνει στον κωδικάριθμο του προαιρετικού δευτεροβάθμιου λογαριασμού που διασπάται, και στους κωδικάριθμους του αντίστοιχου πρωτοβάθμιου, οι οποίοι έχουν τα δύο τελευταία τους ψηφία 90-99.

(Δ.Καούνης,2005)

A decorative graphic on the right side of the page. It features three blue circles of varying sizes, each composed of concentric circles with a gradient from dark blue to light blue. Thin blue lines intersect these circles and extend across the page. One line is horizontal, another is diagonal, and a third is vertical.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

3.1 Εσωτερικός Έλεγχος

Ο Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) είναι μια αναγκαία λειτουργία του σύγχρονου Management, είναι ο σύμβουλος του σε όλα τα ιεραρχικά επίπεδα.

Η επισήμανση των αδυναμιών από τον Εσωτερικό Έλεγχο έχει ως βασικό στόχο τη βελτίωση των συστημάτων λειτουργίας και όχι την επιβολή ποινών. Οι γνώμες, προτάσεις, απόψεις των ελεγκτών είναι υπεύθυνες γνώμες και όχι ιεραρχικές εντολές.

Υπόψη, για τον Εσωτερικό Έλεγχο καμία λειτουργία δεν μπορεί να αποτελέσει εξαίρεση ελέγχου, εκτός και αν δεν παρουσιάζει ελεγκτικό ενδιαφέρον.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος δεν υποκαθιστά τους επιτελείς ή τα γραφεία της οργάνωσης για να συντάσσει κανονισμούς και διαδικασίες, αλλά για να βοηθά αυτά τα όργανα να υιοθετούν τους κανόνες λειτουργίας.

Με τον όρο «Εσωτερικός Έλεγχος» εννοούμε την ανεξάρτητη και αντικειμενική αξιολόγηση της επάρκειας λειτουργίας του Συστήματος Εσωτερικού Έλεγχου και τη συμβουλευτική παροχή προς την Διοίκηση, προκειμένου να επιτευχθούν οι αντικειμενικοί στόχοι της Επιχείρησης. Να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων.

(Κ.Κάντζος , Α.Χονδράκη,2006)

3.2 Σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου

Αντικειμενικός σκοπός του Εσωτερικού Έλεγχου (Internal Audit) είναι η παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς την διοίκηση, μέσω επιστημονικών προσεγγίσεων και αναλύσεων με σκοπό την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, προκειμένου η διοίκηση, να διαχειρισθεί τους επιχειρηματικούς κινδύνους κατά άριστο τρόπο, που είναι και το κύριο μέλημά της.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος αποσκοπεί στην εφαρμογή των αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης για την θωράκιση των συμφερόντων της επιχείρησης, των μετόχων και τη διαφύλαξη των εργαζομένων.

Στα πλαίσια του σκοπού αυτού ο Εσωτερικός Έλεγχος, έχει τις ακόλουθες δραστηριότητες (άρθρο 8 του Ν.3016/2002) :

- Παρακολουθεί την εφαρμογή και τη συνεχή τη συνεχή τήρηση του Εσωτερικού Κανονισμού λειτουργίας και του καταστατικού της εταιρίας, καθώς και της εν γένει νομοθεσίας που αφορά την εταιρία και ιδιαίτερα της νομοθεσίας των ανωνύμων εταιριών και της χρηματιστηριακής.
- Αναφέρει στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας περιπτώσεις σύγκρουσης των ιδιωτικών συμφερόντων των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας με τα συμφέροντα της εταιρίας, τις οποίες διαπιστώνει κατά την άσκηση των καθηκόντων του.
- Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να ενημερώσουν εγγράφως μία φορά τουλάχιστον το τρίμηνο το διοικητικό συμβούλιο για το διενεργούμενο από αυτούς έλεγχο και να παρίστανται κατά τις γενικές συνελεύσεις των μετόχων.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές παρέχουν, μετά από έγκριση του Δ.Σ. της εταιρίας, οποιαδήποτε πληροφορία ζητηθεί εγγράφως από Εποπτικές Αρχές, συνεργάζονται με αυτές και διευκολύνουν με κάθε τρόπο το έργο παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας ασκούν.

(Κ.Κάντζος, Α.Χονδράκη, 2006)

3.3 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, ονομάζεται ένα οργανωμένο, ευέλικτο και σωστά δομημένο πλέγμα λειτουργιών και διαδικασιών, άμεσα συνδεδεμένο με την οργανωτική δομή και τους κανόνες λειτουργίας της επιχείρησης που καθιερώνει η διοίκηση με σκοπό να διασφαλιστούν τα συμφέροντα του φορέα.

Ένα σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Control System), ενδεικτικά περιλαμβάνει μια σειρά υποσυστημάτων, όπως Εσωτερικό Έλεγχο (Internal Audit), και είναι αρμόδιος για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του ιδίου του συστήματος, καθώς και των επιμέρους λειτουργιών του.

- Εγκεκριμένο οργανόγραμμα της επιχείρησης σε όλα τα επίπεδα και σε πλήρη ανάπτυξη
- Εγχειρίδια γραπτών διαδικασιών
- Προγραμματισμό δράσης (βραχυπρόθεσμο – μακροπρόθεσμο) και απολογισμό
- Πολιτική αγορών-προμηθειών
- Πολιτική προσωπικού
- Διαχείριση χαρτοφυλακίου
- Διαχείριση παγίων
- Κύκλο παραγωγής προϊόντων – υπηρεσιών, κτλ.

3.4 Είδη Ελέγχου

Ο Εσωτερικός Έλεγχος, ως «Σύμβουλος της Διοίκησης» δεν περιορίζεται στον παραδοσιακό οικονομικό έλεγχο (Financial Audit), δηλαδή έλεγχος επί των οικονομικών καταστάσεων και μόνο, αντιθέτως κινείται σε ένα ευρύτερο πεδίο εφαρμογής.

Τα είδη των ελέγχων ποικίλουν όχι μόνο για το αντικείμενο της επιχείρησης που αφορούν, αλλά και για την νομική μορφή που έχει η εκάστοτε επιχείρηση. Ας δούμε τα τέσσερα βασικότερα είδη ελέγχων:

3.4.1 Χρηματοοικονομικοί έλεγχοι

Οι οικονομικοί έλεγχοι, στοχεύουν στην επαλήθευση της ακρίβειας, της ειλικρίνειας, της σωστής απεικόνισης και της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων.

3.4.2 Διοικητικοί έλεγχοι

Οι διοικητικοί έλεγχοι, έχουν ως στόχο να διαπιστώσουν το κατά πόσο ένα τμήμα διοικείται σωστά. Κινούνται σε ένα ευρύτερο πεδίο δράσης διαφορετικό από αυτό των οικονομικών και λειτουργικών

ελέγχων. Οι διοικητικοί έλεγχοι συνιστάται στο να εξετάζουν και να αξιολογούν, βάσει αντικειμενικών επιστημονικών και τεχνικών μεθόδων τις επιμέρους λειτουργίες σε όλο το εύρος αυτών. Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού και τη στρατηγική του φορέα ως προς την επίτευξη των στόχων, όπως επίσης τη διαχείριση των παραγωγικών μέσων, του ανθρώπινου δυναμικού των διαθέσιμων πόρων και γενικά όλες τις δραστηριότητες του φορέα ως προς το διοικητικό σκέλος.

3.4.3 Λειτουργικοί έλεγχοι

Οι λειτουργικοί έλεγχοι, είναι έλεγχοι που αποβλέπουν στο κατά πόσο ένα τμήμα λειτουργεί σωστά και αποτελεσματικά (αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα) και αν εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες διαδικασίες.

3.4.4 Έλεγχος αποδοτικότητας

Ο έλεγχος αποδοτικότητας απασχολεί κυρίως, τους εσωτερικούς ελεγκτές, και ενδιαφέρεται για το αν μια διαδικασία ή λειτουργία σε έναν οργανισμό φέρνει τα αποτελέσματα για τα οποία έχει αγκαθιδρυθεί η συμβάλει θετικά στη λειτουργία του συνολικού συστήματος στο οποίο είναι και αυτή ενταγμένη.

3.4.5 Έλεγχος συμμόρφωσης

Ο έλεγχος συμμόρφωσης έχει σκοπό τη διαπίστωση της συμμόρφωσης με κάποιους προσυμφωνημένους όρους ή προδιαγεγραμμένες διαδικασίες των εμπλεκόμενων μερών.

(Κ.Κάντζος, Α.Χονδράκη,2006)

3.5 Αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου

Η αποτελεσματικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου δεν είναι θέμα απεικόνισης του στο οργανόγραμμα, αλλά μια σειρά παραμέτρων που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη από τη διοίκηση. Ως τέτοιες σειρές θεωρούνται:

Η ξεκάθαρη πολιτική και η στρατηγική που θα πρέπει να έχει η διοίκηση για τον Εσωτερικό Έλεγχο.

Η ανεξαρτησία του Εσωτερικού Ελέγχου, που σημαίνει, το που υπάγεται ιεραρχικά, αν υπάγεται στη Διοίκηση (Δ/ντα Σύμβουλο) ή σε Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee) ή σε κάποια διεύθυνση. Η υπαγωγή του απευθείας στη Διοίκηση ή σε επιτροπή Ελέγχου προσδιορίζει σαφώς και το βαθμό υποστήριξης του. Αντιθέτως, η ένταξη του σε κάποια διεύθυνση, τον θέτει υπό περιορισμό και τον υποβαθμίζει.

Η ελευθερία δράσης, το κατά πόσο δηλαδή οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την ελευθερία κινήσεων και το απρόσκοπο της πρόσβασης στα αρχεία της εταιρείας, στο προσωπικό και στα περιουσιακά στοιχεία.

Η αναγκαιότητα, το κατά πόσο δηλαδή η διοίκηση επιθυμεί ο Εσωτερικός Έλεγχος να λειτουργεί ως απαραίτητο εργαλείο της και όχι ως μέσον πυρόσβεσης και αστυνόμευσης ή για την έξωθεν μαρτυρία.

3.6 Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου

Υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου (Υ.Ε.Ε) είναι ένα καλά οργανωμένο τμήμα, υπαγόμενο απευθείας στη διοίκηση, στελεχωμένο από εξειδικευμένο και επιστημονικά καταρτισμένο προσωπικό που διενεργεί δειγματοληπτικά, προληπτικούς και κατασταλτικούς ελέγχους, τακτικά ή έκτακτα και εισηγείται, σχετικά στη διοίκηση λήψη διορθωτικών μέτρων, όπου και όποτε διαπιστώνονται αδυναμίες. Ο επικεφαλής της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας και είναι πρόσωπο με επαρκή προσόντα και εμπειρία.

Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου εξετάζει και αξιολογεί την επάρκεια και αποτελεσματικότητα της δομής των συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και την ποιότητα της απόδοσης των λοιπών μηχανισμών και συστημάτων στην επίτευξη των καθορισμένων στόχων της εταιρίας.

(Κ.Κάντζος, Α.Χονδράκη,2006)

3.7 Συμπεριφορά των Ελεγκτών προς τους Ελεγχόμενους

Ένα καλό εργασιακό κλίμα μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των ελεγχομένων, είναι βασική προϋπόθεση μέσα σε έναν οργανισμό, γι' αυτό οι ελεγκτές δεν πρέπει να το αμελούν. Επίσης θα πρέπει να έχουν κατά νου:

- Οι ελεγχόμενοι είναι και αυτοί συνάδελφοι και αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα.
- Έχουν και αυτοί τους ίδιους στόχους που είναι η ανοδική πορεία του φορέα που εργάζονται.
- Η επίτευξη των στόχων σε μία επιχείρηση είναι η προσπάθεια όλων των εργαζομένων και όχι μόνο των εσωτερικών ελεγκτών.
- Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να εκτιμά κυρίως τα συστήματα παρά τους ανθρώπους.
- Ο εσωτερικός ελεγκτής είναι εργαλείο των ελεγχόμενων, είναι ο άνθρωπος που βοηθά στην αποτελεσματικότητα της εργασίας του ελεγχόμενου και για το λόγο αυτό απαιτείται η αποδοχή του από τους ελεγχόμενους και η αρμονική συνεργασία.

3.8 Ασφάλεια Έναντι Καταχρήσεων (Fidelity Bonds)

Ο ισχυρός εσωτερικός έλεγχος δεν αποτελεί πλήρη διασφάλιση για τις ζημιές από κακοήθης υπαλλήλους, ούτε είναι δυνατό να προλάβουμε την απάτη δίνοντας έμφαση στην επιλογή τιμίων υπαλλήλων. Οι πιο έμπιστοι υπάλληλοι είναι συνήθως εκείνοι που μηχανεύονται τις μεγαλύτερες καταχρήσεις. Το γεγονός ότι είναι τόσο έμπιστοι, εξηγεί γιατί έχουν προσπέλαση στα ρευστά διαθέσιμα, στα χρεόγραφα, και στα λογιστικά βιβλία της εταιρείας και είναι σε θέση να κάνουν καταχρήσεις.

Οι ασφάλειες έναντι καταχρήσεων είναι μια μορφή ασφάλειας, στην οποία μια ασφαλιστική εταιρεία συμφωνεί να αποζημιώσει έναν εργοδότη, μέσα σ' ορισμένα όρια, για ζημιές που μπορούν να

αποδοθούν σε κλοπή ή κατάχρηση από τους ασφαλισμένους υπαλλήλους. Πολλοί εργοδότες, που εκχωρούν σε

υπαλλήλους τους τον χειρισμό μετρητών ή άλλων διαπραγματεύσιμων περιουσιακών στοιχείων, απαιτούν να έχουν κάνει ασφάλεια έναντι καταχρήσεως. Οι ατομικές ασφάλειες έναντι καταχρήσεων, λαμβάνονται συνήθως από επιχειρήσεις που απασχολούν λίγους υπαλλήλους, οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις προτιμούν συνήθως την ομαδική ασφάλιση έναντι καταχρήσεων που καλύπτει περισσότερους υπαλλήλους.

Πριν από την έκδοση ασφαλιστήριων συμβολαίων έναντι καταχρήσεων, οι ασφαλιστικές ερευνούν εξονυχιστικά το παρελθόν των προς ασφάλιση υπαλλήλων. Αυτή η υπηρεσία προσφέρει πρόσθετη προστασία, παρεμποδίζοντας την απασχόληση υπαλλήλων με αμφίβολο παρελθόν σε εμπιστευτικές θέσεις. Οι ασφαλιστικές εταιρείες είναι πιο πιθανό ότι θα καταδιώκουν ποινικά τις υποθέσεις απάτης πιο σκληρά από τους εργοδότες, η γενική ενημέρωση επ' αυτού του γεγονότος είναι ένα άλλο εμπόδιο στην επίδειξη δολιότητας εκ μέρους των ασφαλισμένων έναντι καταχρήσεων υπαλλήλων.

Οι ασφάλειες έναντι καταχρήσεων δεν αποτελούν ούτε μέρος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου ούτε υποκατάστατο τούτου. Αν ο εσωτερικός έλεγχος είναι αδύνατος, οι ζημιές μπορούν να μεγαλώσουν και να μην αποκαλυφθούν υπερκαλύπτοντας έτσι την ασφαλιστική κάλυψη. Η κλοπή ή η κατάχρηση πρέπει να ανακαλυφθεί και να αποδειχθεί πριν ληφθεί η αποζημίωση από την ασφαλιστική εταιρεία. Επιπλέον, ο ανεπαρκής εσωτερικός έλεγχος προκαλεί συνήθως άλλες ζημιές όπως π.χ. η διοίκηση βασίζεται σε λαθεμένα και παραπλανητικά λογιστικά δεδομένα. Οι ελεγκτές σε συνδυασμό με την αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου, θα πρέπει να εξετάζουν τις ασφάλειες έναντι καταχρήσεων και να επιστήσουν την προσοχή του πελάτη σ' οποιαδήποτε εμφανή ανεπάρκεια αυτής της ασφαλιστικής κάλυψης. Για να προστατευθεί μια επιχείρηση από καταχρήσεις απαιτούνται:

- Ένα ισχυρό Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου
- Κανονικούς ελέγχους από ανεξάρτητους Ορκωτούς Λογιστές
- Ασφάλειες έναντι καταχρήσεων που θα προστατεύουν την επιχείρηση μέχρι ενός ορισμένου ποσού από ζημιές οφειλόμενες στην απιστία υπαλλήλου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

☞ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

4.1 Εξωτερικός Έλεγχος

Ο Εξωτερικός Έλεγχος (External Audit) είναι μια λειτουργία του Σύγχρονου Management, που έχει ως αντικειμενικό σκοπό την έκφραση γνώμης επί των οικονομικών εκθέσεων του πελάτη.

Οι ομοιότητες μεταξύ των εξωτερικών ελέγχων και της εσωτερικής ελεγκτικής αναφέρονται στους μηχανισμούς και στις τεχνικές και όχι στους αντικειμενικούς σκοπούς και τα τελικά αποτελέσματα.

Ο εξωτερικός ανεξάρτητος έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται από επαγγελματίες και ειδικά εκπαιδευμένους γι' αυτό λογιστές-ελεγκτές, που αναφέρονται ως ορκωτοί ελεγκτές, Σ.Ο.Ε. (Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών) στην Ελλάδα ή Ορκωτοί Λογιστές (Certified Public Accountants ή Chartered Accountants) είναι ο τίτλος στις αγγλοσαξονικές χώρες.

4.2 Εξωτερικός Ελεγκτής

Οι εξωτερικοί ελεγκτές εξετάζουν τα λογιστικά βιβλία και τις λογιστικές διαδικασίες και καταρτίζουν φύλλα εργασίας, αλλά οι λόγοι που υποκινούν τις εργασίες τους και τα λαμβανόμενα τελικά αποτελέσματα είναι εντελώς διαφορετικά από αυτά των εσωτερικών ελεγκτών.

Ο εξωτερικός έλεγχος διενεργείται επί του λογιστικού κυρίως, συστήματος μιας μονάδας, αλλά και επί των άλλων επιμέρους οργανωτικών συστημάτων, τα οποία μπορούν εμμέσως να επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος, με την χρήση ελεγκτικών standards αλλά και των άλλων μεθόδων, τις οποίες θα κρίνει κατά περίπτωση αναγκαίες ο ελεγκτής.

Τα διακριτικά χαρακτηριστικά του ανεξάρτητου, εξωτερικού ελέγχου είναι:

- Ότι τούτος έχει κύριο σκοπό να στηρίξει την εκ μέρους του ελεγκτή διαμόρφωση γνώμης αναφορικά με την ορθή ή μη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών της

ελεγχόμενης μονάδας στις ελεγχόμενες απ' αυτόν χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

- Ότι ο ανεξάρτητος εξωτερικός ελεγκτής ουσιαστικά φέρει ευθύνη προς τους εκτός της ελεγχόμενης μονάδας ενδιαφερόμενους για την χρηματοοικονομική κατάσταση και αποτελεσματικότητα τούτης, συμπεριλαμβανομένων και των μετόχων.

Βεβαίως σ' αυτούς τους εκτός του λειτουργικού και επιχειρησιακού περιβάλλοντος της μονάδας τρίτους, και οι οποίοι μέτοχοι, παρ' όλη την ιδιότητα τους ως ιδιοκτήτες της ελεγχόμενης μονάδας, δεν μπορούν στις σημερινές επιχειρήσεις κολοσσούς, να έχουν πλεονεκτικότερη των άλλων Τρίτη άποψη και θέση, πλην σε ορισμένες οικογενειακές επιχειρήσεις, ίσως, όπου όμως και εκεί, η (αναγκαστική για την διοίκηση μεγάλων τέτοιων μονάδων) μεσολάβηση των επαγγελματιών managers μπορεί να αποδυναμώσει το σχετικό πλεονέκτημα της κλειστής ιδιοκτησίας.

4.3 Ο Ρόλος και η Δράση του Εξωτερικού Ελεγκτή

Ενώ ο εσωτερικός ελεγκτής σταθμίζει τα εσωτερικά ζητήματα μίας οικονομικής μονάδας, ο εξωτερικός ελεγκτής προσφέρει τις υπηρεσίες του χωρίς να συσχετισθεί με τα άτομα και τους παράγοντες που προσδιορίζουν τις δυνατότητες και τις αδυναμίες μιας επιχείρησης. Η έλλειψη κάθε είδους δεσμών με τους διοικούντες την οικονομική μονάδα και την αυτοτέλεια της δράσης το απέναντι στις επιδράσεις τους αποτελούν το καλύτερο πιστοποιητικό του κύρους και της ευρύτατης χρησιμότητας και ορθότητας των πορισμάτων του.

Στις περισσότερες οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες σήμερα ο εξωτερικός ελεγκτής δεν θεωρείται επάγγελμα αλλά λειτούργημα. Όσο αυξάνεται η πολυπλοκότητα των οικονομικών σχέσεων τόσο

περισσότερο γίνεται αναγκαία η οργάνωση και η συγκρότηση του εξωτερικού ελέγχου σε ανεξάρτητο λειτούργημα, με επαρκή και σαφώς οριοθετημένο πλαίσιο δράσης. Σήμερα αποτελεί καθολικό αίτημα η διαύγεια στις οικονομικές συναλλαγές για το σύνολο του παραγωγικού και διοικητικού δυναμικού των επιχειρήσεων, καθώς και των ευρύτερων στρωμάτων του κοινωνικού συνόλου. Η εξασφάλιση αυτή ανεβάζει την στάθμη των προσδοκιών και των απαιτήσεων των πελατών των εξωτερικών ελεγκτών.

Οι ικανότητες των ελεγκτών για να διεκπεραιώσουν το έργο τους πρέπει να αντανakλούν τόσο στη δόμηση του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς τους, όσο και τη σφυρηλάτηση της επαγγελματικής τους οντότητας. Άλλα απαραίτητα προσόντα που πρέπει να κατέχει ο ελεγκτής είναι τα ακόλουθα:

- Υψηλό επίπεδο εξειδικευμένων γνώσεων, οι οποίες θα πρέπει να ανανεώνονται και να προσαρμόζονται σύμφωνα με τις δυναμικές εξελίξεις της οικονομικής επιστήμης.
- Απόκτηση πείρας μέσα από την μακροχρόνια ενασχόληση τους με το αντικείμενο του ελέγχου. Θα πρέπει τα θέματα που ασχολούνται να έχουν έναν αυξητικό βαθμό δυσκολίας έτσι ώστε η πείρα που θα αποκτάται να είναι πλήρως αξιοποιήσιμη για τα νέα δεδομένα που θα προκύπτουν.
- Αναπτυγμένη κριτική ικανότητα και αντιληπτικότητα, χωρίς ενδοιασμούς και χρονοτριβές. Η κρίση του είναι από τα βασικά προσόντα που πρέπει να διαθέτει ένας ελεγκτής για να κατανοεί και να ιεραρχεί τη σπουδαιότητα των μεγεθών της Ελεγκτικής.
- Ευστροφία πνεύματος και έφεση να αυτοσχεδιάζει και να επινοεί διαρκώς νέες μεθόδους και διαδικασίες, προκειμένου να μπορεί να απλοποιεί σύνθετες καταστάσεις.
- Σιγουριά και αυτοπεποίθηση για την ορθότητα του έργου του και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει, για να μην γίνεται έρμαιο
-

αντιφατικών στοιχείων και μεγεθών που επιδέχονται πολλές ερμηνείες.

- Λεπτότητα, διπλωματικότητα και διακριτικότητα στις επαφές του και στη εκτέλεση των καθηκόντων του, καθώς δεν είναι απλό ο έλεγχος του κύκλου των εργασιών και των άλλων προσώπων.
- Ευχέρεια τόσο στον προφορικό όσο και στο γραπτό λόγο. Καθώς και καλλιέργεια της ικανότητας να πείθει για την ορθότητα των απόψεων του και την αναγκαιότητα των πράξεών του.
- Προθυμία για συνεργασία με τους ελεγχόμενους και την καλλιέργεια σχέσεων αμοιβαίας κατανόησης και αλληλοενημέρωσης.
- Εργατικότητα, εμμονή και επιμέλεια στο έργο του ,το οποίο είναι ιδιαίτερα λεπτό, αποκλεισμός συμβιβαστικών λύσεων που θα μπορούσαν να αλλοιώσουν την εικόνα της ελεγχόμενης μονάδας για χάρη των διοικούντων και σε βάρος του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου.

4.4 Πλεονεκτήματα από την Χρήση του Εξωτερικού Ελεγκτή

Οι επιχειρήσεις ωφελούνται πολλαπλώς από τη χρησιμοποίηση των ορκωτών λογιστών. Τα οφέλη αυτά που αποκομίζει μια επιχείρηση δικαιολογούν απόλυτα το σημαντικό κόστος αυτής της επιλογής του. Επιπρόσθετα όλων των ήδη προαναφερθέντων πλεονεκτημάτων που δημιουργεί για τις επιχειρήσεις η χρησιμοποίηση των εξωτερικών ελεγκτών, όπως είναι νομιμότητα και η εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων, η συνεχής βελτίωση του λογιστικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Οι ανώνυμες εταιρίες που προσλαμβάνουν ελεγκτές απολαμβάνουν κάποια πλεονεκτήματα τα οποία είναι τα εξής:

- Ο διατασσόμενος έλεγχος διαχειρίσεως των ανωνύμων εταιριών ανατίθεται υποχρεωτικός σε ορκωτό ελεγκτή εφόσον η ελεγχόμενη εταιρία έχει τακτικό ελεγκτή εκ του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών.
- Για τις επιχειρήσεις οι οποίες υποχρεωτικός ή προαιρετικός χρησιμοποιούν ορκωτό ελεγκτή, το μετά τον έλεγχο δυνάμενο να εκδοθεί ειδικό πιστοποιητικό που αναφέρεται στο ποσό των καταβληθέντων μισθών και ημερομισθίων και στις αποδοχές εν γένει του απασχοληθέντος προσωπικού απαλλάσσει τις επιχειρήσεις οιοδήποτε επανέλεγχου επί του σημείου τούτου εκ μέρους ασφαλιστικού οργανισμού.
- Ο προϊστάμενος της αρμόδιας Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών, προκειμένου να καθορίσει την φορολογική υποχρέωση των ανωνύμων εταιριών, μπορεί να περιορισθεί και να λάβει υπόψη του αποκλειστικός το παρά του ορκωτού ελεγκτή εκδιδόμενο πιστοποιητικό ελέγχου περί του φορολογητέου εισοδήματος της επιχειρήσεως, εφόσον στον εν λόγω πιστοποιητικό να μην γίνεται ρητή μνεία ότι εκδίδεται για φορολογικούς σκοπούς και ότι κατά τον έλεγχο των οικονομικών αποτελεσμάτων ελήφθησαν υπόψη οι διατάξεις των νόμων περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς και οποιασδήποτε άλλη διάταξη σχετικού νόμου. Στην περίπτωση αυτή ο ελεγκτής οφείλει να παράσχει στο προϊστάμενο της εκάστοτε Δ.Ο.Υ. κάθε πληροφορία ή εξήγηση την οποία ο προϊστάμενος ήθελε να ζητήσει σε σχέση με τον τρόπο τήρησης των βιβλίων και στοιχείων, τις εγγραφές που έγιναν σ' αυτά και γενικώς κάθε αναγκαίο στοιχείο ή διευκρίνιση ,για τον προσδιορισμό της φορολογικής ύλης.

4.5 Ομοιότητες Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου

Οι βασικότερες ομοιότητες μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου δύναται να κατηγοριοποιηθούν στις παρακάτω ομάδες:

- Το επάγγελμα τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού ελέγχου οριοθετείται μέσα από ένα σύνολο διεθνών ελεγκτικών προτύπων. Σε αυτά τα πλαίσια τόσο ο εσωτερικός όσο και ο εξωτερικός έλεγχος διενεργούν την ελεγκτική διαδικασία με βάση τα ελεγκτικά πρότυπα και τον Κώδικα Δεοντολογίας
- Ο επιχειρησιακός κίνδυνος αποτελεί σημαντικό στοιχείο που επηρεάζει τόσο τους εσωτερικούς όσο και τους εξωτερικούς ελεγκτές (Sawyer, 2003).
- Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της οικονομικής μονάδας ενδιαφέρει τόσο τους εσωτερικούς όσο και τους εξωτερικούς ελεγκτές .
- Η ανεξαρτησία του ελεγκτή είναι σημαντική εξίσου και για τους δύο.
- Και οι δύο λειτουργίες, τα αποτελέσματα της δραστηριότητάς τους τα παρουσιάζουν μέσω των εκθέσεων των ελεγκτών.

4.6 Διαφορές Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι κυριότερες διαφορές μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, όπως προκύπτουν μέσα από την εκτενή επισκόπηση της βιβλιογραφίας:

- Στόχοι. Οι στόχοι των εσωτερικών ελεγκτών είναι καθορισμένοι από τα επαγγελματικά πρότυπα και το Διοικητικό Συμβούλιο. Αντίθετα, οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν είναι μέρος της οργάνωσης, αλλά δεσμεύονται από αυτή. Οι στόχοι τους τίθενται με βάση τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα.
- Ισχύ λογιστικού ελέγχου. Ο εσωτερικός έλεγχος καλύπτει όλες τις συναλλαγές της επιχείρησης. Αντίθετα, ο εξωτερικός έλεγχος καλύπτει μόνο εκείνες τις διαδικασίες που συμβάλλουν στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα και τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις της επιχείρησης.
- Πεδίο εργασίας. Το πεδίο εργασίας του εσωτερικού ελεγκτή, περιλαμβάνει την οργάνωση, τους στόχους, τη βελτίωση των

διαδικασιών, τη διαχείριση των κινδύνων και τις διαδικασίες της εταιρικής διακυβέρνησης. Υπό αυτό το πρίσμα, ο εσωτερικός έλεγχος εστιάζει σε μελλοντικά γεγονότα. Αντίθετα, το πεδίο εργασίας του εξωτερικού ελέγχου αφορούν αποκλειστικά οι οικονομικές καταστάσεις. Κατά συνέπεια, ο εξωτερικός έλεγχος παράσχει μια αντικειμενική άποψη για τα οικονομικά θέματα της οικονομικής μονάδας εστιάζοντας σε ιστορικά δεδομένα (πραγματικά).

- Διαφορετική προσέγγιση στο Σύστημα Εσωτερικό Ελέγχου. Οι εσωτερικοί ελεγκτές βλέπουν όλες τις πτυχές που αφορούν το οργανωτικό κομμάτι του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Αντίθετα οι εξωτερικοί ελεγκτές αξιολογούν το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, το οποίο σχετίζεται αποκλειστικά με τον λογιστικό – χρηματοοικονομικό τομέα.
- Συχνότητα του ελέγχου. Από την μία πλευρά, ο εσωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται σε ολόκληρη την χρονική περίοδο, αφού έχει συγκεκριμένες αποστολές το οποίο θεσπίζεται σύμφωνα με το επίπεδο επικινδυνότητας κάθε δραστηριότητας. Από την άλλη πλευρά, ο εξωτερικός έλεγχος εφαρμόζεται με ετήσια συχνότητα.
- Ο κίνδυνος. Ο κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο εσωτερικός έλεγχος για τον προγραμματισμό της δραστηριότητάς του είναι πολύ υψηλός. Αντίθετα, ο εξωτερικός έλεγχος χρησιμοποιεί τις πληροφορίες των κινδύνων για τον προσδιορισμό της φύσης τους, την χρονική περίοδο, τον έλεγχο και τις διαδικασίες που πρέπει να γίνουν σε περιοχές της χρηματοοικονομικής πλευράς.
- Αξιολόγηση παραγόντων κινδύνου. Ο εσωτερικός έλεγχος λαμβάνει υπόψη τους επόμενους παράγοντες κινδύνου: (Colbert, 1995):
- Κλίμα ηθικής και πίεση στη Διοίκηση για επίτευξη των στόχων.
- Ικανότητα, επάρκεια, και ακεραιότητα από το προσωπικό.
- Μέγεθος, ρευστότητα και αύξηση του όγκου των συναλλαγών.
- Οι οικονομικές καταστάσεις.

- Ημερομηνία και αποτέλεσμα των προηγούμενων λογιστικών ελέγχων.
 - Βαθμός μηχανοργάνωσης.
 - Γεωγραφική διασπορά των διαδικασιών.
 - Επάρκεια και αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.
- Οργανωτικές, λειτουργικές, τεχνολογικές, ή οικονομικές αλλαγές Αποδοχή των διαπιστώσεων λογιστικού ελέγχου και μέτρα που λαμβάνονται διορθωτικά.
- Αντίθετα ο εξωτερικός έλεγχος λαμβάνει υπόψη μόνο τους παράγοντες που σχετίζονται ή δύναται να επηρεάσουν το «αντικείμενο» της ελεγκτικής διαδικασίας, τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

4.7 Ανασκόπηση Ερευνών Αναφορικά με την Αλληλεξάρτηση Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου

Στο κεφάλαιο αυτό, αναλύονται οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί σχετικά με τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο.

Η εμπιστοσύνη και η στήριξη των εξωτερικών ελεγκτών από τους εσωτερικούς δύναται και πρέπει να αυξηθεί με την πάροδο των χρόνων (Ward and Robinson, 1980). Για να ληφθούν οι αποφάσεις για την έκταση της εμπιστοσύνης στην εργασία των εσωτερικών ελεγκτών, οι εξωτερικοί ελεγκτές πρέπει να κρίνουν και να αξιολογήσουν την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Η εν λόγω μελέτη εξετάζει την κρίση των εξωτερικών ελεγκτών για τα πορίσματα του εσωτερικού ελέγχου και ειδικότερα τα κριτήρια και τους παράγοντες που προσδιορίζουν την παραπάνω κρίση. στους εσωτερικούς ελεγκτές, είναι βασισμένες στα κριτήρια λειτουργίας του εσωτερικού λογιστικού ελέγχου όπως αναγράφονται στα Εγκεκριμένα Πρότυπα.

Τρία χρόνια αργότερα, ο Brown (1983) εξέτασε το ίδιο θέμα. Στην εν λόγω έρευνα συμμετείχαν εκατόν ένα (101) εξωτερικοί ελεγκτές των οκτώ (8) μεγαλύτερων εταιριών των Η.Π.Α. Για τους σκοπούς της

έρευνας δημιουργήθηκαν σαράντα οκτώ (48) διαφορετικά σενάρια χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελέγχου. Με αυτό τον τρόπο αξιολογήθηκαν και εξήχθησαν σημαντικά συμπεράσματα αναφορικά με τα κριτήρια που επηρεάζουν την κρίση του εξωτερικού ελέγχου για την αξιοπιστία του εσωτερικού ελέγχου. .

Ένα χρόνο αργότερα, ο Wallace (1984) δημοσίευσε την έρευνα του για την επίδραση με την πάροδο του χρόνου των δραστηριοτήτων του εσωτερικού ελέγχου στις αμοιβές του εξωτερικού ελέγχου. Το δείγμα του βασίστηκε σε απαντήσεις για την χρονική περίοδο από το 1975 έως και το 1981. Τα βασικά συμπεράσματα της εν λόγω έρευνας ήταν ότι οι πρακτικές εσωτερικού ελέγχου είχαν γίνει τυποποιημένες με την πάροδο του χρόνου, ενώ ταυτόχρονα η εξωτερικοί ελεγκτές διεύρυναν την εμπιστοσύνη τους για τους εσωτερικούς ελεγκτές.

Την ίδια χρονική περίοδο, ο Berry (1984) παρουσίασε μια ενδιαφέρουσα μελέτη, όπου εξέτασε τις προσπάθειες συντονισμού μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών. Συνολικά δεκατέσσερις (14) μεγάλες επιχειρήσεις επιλέχθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή των συμπερασμάτων. Βασικό συμπέρασμα της έρευνας αποτέλεσε η συνεργασία μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών.

Στα ίδια πλαίσια και ο Mautz (1984) εξέτασε την αλληλεπίδραση μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου. Βασικό συμπέρασμα της έρευνας ήταν Η εξέλιξη ήταν η άποψη του εσωτερικού ελέγχου, ότι η σχέση του εσωτερικού ελέγχου με τον εξωτερικό έλεγχο είναι μόνο φαινομενικά επαρκής. Μέχρι τότε δεν είχε παρατηρηθεί σε αντίστοιχες έρευνες όμοιες αρνητικές αντιδράσεις από τους εσωτερικούς ελεγκτές, σχετικά με την συνεργασία τους με τους εξωτερικούς ελεγκτές.

Μια ακόμη σημαντική έρευνα η οποία εξέτασε τη σχέση εξωτερικού και εσωτερικού ελέγχου διενήργησαν οι Reinstein et al. (1994). Η μελέτη διαιρέθηκε σε τέσσερις ομάδες: Διευθυντής

Εσωτερικού Ελέγχου ελεγκτής, Διευθυντής οικονομικών, Επιτροπή Ελέγχου και εξωτερικός ελεγκτής. Η εν λόγω έρευνα θέσπισε νέους κανόνες για τους εξωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι χρησιμοποιώντας αποδοτικότερα το αποτέλεσμα της δραστηριότητας του εσωτερικού ελέγχου, δύναται να καταλάβουν καλύτερα τον αποτελεσματικότερο τρόπο προσαρμογής των εργασιακών διαδικασιών τους στον τομέα εργασίας του εσωτερικού ελεγκτή. Επίσης, η έρευνα εξέτασε την ικανότητα να αξιολογηθεί η αντικειμενικότητα στην εργασία του εσωτερικού

ελεγκτή. Σε στενή σχέση με την παραπάνω προσέγγιση οι εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να συμβιβάσουν με τον ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή, του οποίου πρέπει να δεχτούν την ανεξαρτησία και τον σημαντικό του ρόλο για την οικονομική μονάδα.

Την ίδια περίοδο, ο Schneider (1984) κατέληξε μέσω της μελέτης του την εξέταση τριών κυρίων παραγόντων του εσωτερικού ελέγχου στην σχέση τους με τους εξωτερικούς ελεγκτές. Βασικό συμπέρασμα της έρευνας ήταν η μεγάλη επιρροή της που διαδραματίζουν η ικανότητα των εσωτερικών ελεγκτών, η αντικειμενικότητα και η ποιότητα της εργασίας των εσωτερικών ελεγκτών στο θέμα της εμπιστοσύνης του εξωτερικού ελέγχου στον εσωτερικό έλεγχο. Από τους τρεις παραπάνω παράγοντες, η έρευνα κατέληξε ότι ο σημαντικότερος παράγοντας είναι η ποιότητα της εργασίας των εσωτερικών ελεγκτών.

Η δυνατότητα αντικατάστασης του εσωτερικού ελέγχου από τον εξωτερικό έλεγχο ερευνήθηκε από τους Ettredge et al. (2000). Για τους σκοπούς της έρευνας ζητήθηκαν στοιχεία από διακόσιες έξι (206) επιχειρήσεις, από τις οποίες εκατόν είκοσι επτά (127) ανταποκρίθηκαν. Από την έρευνα εξήχθη ως βασικό συμπέρασμα, ότι η αντικατάσταση του εσωτερικού ελέγχου από τον εξωτερικό δεν υφίσταται. Επιμέρους συμπεράσματα της έρευνας ήταν οι απόψεις ότι, αφενός η αλληλεπίδραση των δύο ειδών ελέγχου είναι ένα πολύ ενδιαφέρον ερευνητικό θέμα, αφετέρου η μελλοντική τους συνεργασία τους δύναται να είναι ακόμη εντονότερη.

Η συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στη διενέργεια αποτελεσματικότερου εξωτερικού ελέγχου διερευνήθηκε από τους Felix et al. (2001). Για τους σκοπούς της έρευνας απεστάλησαν δύο ερωτηματολόγια σε κάθε μία από τις εξακόσιες τρεις (603) επιλεγμένες επιχειρήσεις του Χρηματιστηρίου Αξιών της Αμερικής, από τα οποία επιστράφηκαν απαντημένα εβδομήντα έξι (76). Βασικό συμπέρασμα της έρευνας αποτέλεσε η επίδραση της συνεισφοράς του εσωτερικού ελέγχου στο κόστος του εξωτερικού ελέγχου. Επιμέρους συμπέρασμα της έρευνας ήταν η άποψη, ότι η συνεισφορά του εξωτερικού ελέγχου επηρεάζεται από την ποιότητα του εσωτερικού

ελέγχου. Τέλος, εξήχθη ως συμπέρασμα ότι η εντονότερη σχέση μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου και η αμεσότερη διαθεσιμότητα των στοιχείων από την πλευρά της Διοίκησης μπορεί να βοηθήσει στη μείωση του κόστους του εξωτερικού ελέγχου.

Η πιο πρόσφατη εργασία αναφορικά με την σχέση του εσωτερικού με τον εξωτερικό έλεγχο ήταν των Goodwin and Kent (2006). Τα αποτελέσματα της έρευνας υπογράμμισαν την αναγκαιότητα για αυξημένη ποιότητα εξωτερικών ελέγχων τόσο από την πλευρά της Επιτροπής Ελέγχου όσο και από την πλευρά των οικονομικών μονάδων με σκοπό την καθοριστική χρήση των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου.

Από όλες τις παραπάνω έρευνες καθίσταται εμφανές ότι η αλληλεξάρτηση εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου αποτελεί πραγματικότητα, η οποία μπορεί να συνδράμει στην ενδυνάμωση του εσωτερικού ελέγχου, του εξωτερικού ελέγχου και της οικονομικής μονάδας.

4.8 Το Πιστοποιητικό του Ορκωτού Ελεγκτή (Έκθεση)

Ο υποκειμενικός στόχος του ελέγχου είναι να δώσει τη δυνατότητα στον ελεγκτή να διαμορφώσει γνώμη αναφορικά με την ορθή παρουσίαση της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της

ελεγχόμενης μονάδας, όπως αυτά εμφανίζονται στις αντίστοιχες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της. Η γνώμη αυτή θα αποτελέσει την βασική και πλέον σημαντική ενότητα της έκθεσης του ορκωτού ελεγκτή, η οποία έκθεση στο σύνολο της συνιστά και το βασικότερο προϊόν του ελέγχου. Η έκθεση ελέγχου βασίζεται στα διεθνή λογιστικά standards (της IASC, International Accounting Standards Committee) και τα διεθνή ελεγκτικά standards.

Η έκθεση απευθύνεται κατά κύριο λόγο, στους τωρινούς μετόχους/επενδυτές της ελεγχόμενης επιχείρησης, αλλά ενδιαφέρει και τόσους άλλους τρίτους με τωρινή ή και μέλλουσα σχέση με την εν λόγω επιχείρηση, όπως πιστωτές, εφορία, υπαλλήλους, τράπεζες, επενδυτές

στο χρηματιστήριο κλπ. Εννοείται ότι οι τρίτοι αυτοί στηρίζονται στην ανεξαρτησία των ελεγκτών για την αξιοπιστία και χρησιμότητα της έκθεσης.

Από την προσεκτική φρασεολογία της έκθεσης αξίζει να σημειωθούν και να τύχουν προσεκτικής ερμηνείας τα παρακάτω:

- Αν και η έκθεση αναφέρεται στους τωρινούς μετόχους/ιδιοκτήτες της ελεγχόμενης μονάδας, δεσμεύει τους υπογράφοντες αυτήν ελεγκτές έναντι και κάθε τρίτου ο οποίος θα χρησιμοποιήσει τις ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.
- Τέτοιες λεπτομέρειες της έκθεσης, όπως η αναφορά στην τήρηση ή μη λογαριασμού παραγωγής, ή η αλλαγή ή μη της μεθόδου απογραφής κλπ., ακόμα και η αναφορά στον Ν.1290, δεν έχουν σημασία για τον χρήστη των λογιστικών καταστάσεων. Σημασία έχει στην έκθεση να αναφέρονται οι τυχόν επιφυλάξεις και επιπτώσεις (σε ποσά) που συνδέονται με αυτές και που θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν κατά την μελέτη και χρήση των εν λόγω καταστάσεων. Σε διαφορετική περίπτωση, δηλαδή αν δεν εξηγούνται οι επιπτώσεις και δεν προσδιορίζονται τα μεγέθη και στο βαθμό που τούτα επηρεάζονται από τυχόν παραβάσεις των λογιστικών αρχών, η έκθεση δεν έχει μεγάλη χρησιμότητα ή μπορεί να είναι και επικίνδυνη για τους χρήστες των λογιστικών καταστάσεων στις οποίες αναφέρεται αυτή, και για τις συνέπειες

ευθύνεται, σε κάθε περίπτωση ο υπογράφων ορκωτός ελεγκτής.

- Γίνεται φανερό ότι η έκθεση απαραίτητα στηρίζεται σε προηγηθέντα επαγγελματικό έλεγχο, πράγμα το οποίο δεσμεύει τον υπογράφοντα ελεγκτή και αυξάνει την ευθύνη του έναντι των χρηστών των ελεγμένων καταστάσεων.
- Τα όρια της ευθύνης του υπογράφοντος ελεγκτή οριοθετούνται στην έκθεση σύμφωνα με τον σκοπό του ελέγχου που έχει αναληφθεί από την αρχή και εάν και εφόσον πρώτη η διοίκηση της αντίστοιχης επιχείρησης φροντίσει για την ανάθεση και διευκόλυνση του ελέγχου.

Στην αντίθετη περίπτωση, αλλά και σε κάθε περίπτωση, την βασική και γενικότερη ευθύνη των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης, έχει η διοίκηση τούτης τόσο για την δημοσίευση τους όσο και για την διενέργεια ελέγχου σ' αυτές, αλλά και για τη δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων δυνατότητας σύνταξης λογιστικών καταστάσεων (π.χ. οργάνωση και λειτουργία επαρκούς λογιστηρίου κλπ.).

- Ανεξάρτητα αν χαρακτηρίζεται ορθή ή όχι η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών στις ελεγχόμενες χρηματοοικονομικές καταστάσεις αυτό μπορεί να υποτεθεί από κάθε χρήση ότι συμβαίνει ελλείψει αντίθετου χαρακτηρισμού, σύμφωνα πάντα, με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές και πρότυπα, τα οποία εννοείται ότι χρησιμοποιήθηκαν από τους λογιστές και επαληθεύτηκαν στην συνέχεια από τους ελεγκτές αναφορικά με τις μετρήσεις που μπορούν να προκύψουν απ' αυτά και την εμφάνιση αυτών των μετρήσεων.
- Όπου γίνεται αναφορά για ελεγκτικά standards, εννοούνται αυτά που συνοπτικά αναφέρονται στις τρεις παραπάνω κατηγορίες και τα οποία σε πολλές χώρες είτε περιέχονται αναλυτικά, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, όπως η περίπτωση της υπουργικής απόφασης αρ.643/5/1979 στην Ελλάδα, είτε περιγράφονται στις οδηγίες των διαφόρων σωμάτων ορκωτών λογιστών προς τα μέλη τους.

- Η ευθύνη του ορκωτού ελεγκτή καλύπτει τις συγκεκριμένες δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις:
- Ισολογισμό
 - Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσεως
 - Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων
 - Προσάρτημα, το οποίο ναι μεν δεν δημοσιεύεται στις εφημερίδες που δημοσιεύονται οι υπόλοιπες καταστάσεις (για λόγους οικονομίας), αλλά κατατίθεται στην Νομαρχία της έδρας της επιχείρησης.

(Κ.Κάντζος, Α.Χονδράκη 2006)

4.9 Ευθύνη προς την Ελεγχόμενη Μονάδα - Αιτίες και Κριτήρια Επίρριψης Ευθύνης

Σύμφωνα με τους βασικότερους νόμους μιας κοινωνίας περί εκτέλεσης συμβολαίων, ο ορκωτός ελεγκτής που αναλαμβάνει τον έλεγχο μιας επιχείρησης, επωμίζεται την συμβατική υποχρέωση προς τον πελάτη/επιχείρηση, καθώς και την αντίστοιχη ευθύνη, να εκτελέσει το συμφωνηθέν συμβόλαιο κατά τρόπο που αρμόζει προς την επαγγελματική ιδιότητα που τούτος επικαλείται. Στον Ν.2190/1920, άρθρο 37, παρ.3, όπως τροποποιήθηκε, ορίζεται ότι «οι ελεγκτές ευθύνονται κατά την ενάσκηση των καθηκόντων των διά παν πταίσμα, υποχρεούμενοι εις αποζημίωση της εταιρείας». Ανάλογη με το άρθρο 16, παρ.5 του παλαιού Ν.Δ.3329/1955 περί συστάσεως και οργανώσεως του Σώματος Ορκωτών Λογιστών, όπου ορίζεται ότι «πάσα παράβασις διατάξεων του παρόντος Ν.Δ. υπό ορκωτού λογιστή, πλην της πειθαρχικής διώξεως ην συνεπάγεται, τιμωρείται και κατά τα άρθρα 252 και 458 του Π.Κ. και τα άρθρα 242 και 386 του Π.Κ., επιφυλασσομένου εις τυχόν ζημιωθέντα και του δικαιώματος αποζημιώσεως κατά τας διατάξεις του κοινού δικαίου». Εφαρμογή θα πρέπει να έχει και εδώ το άρθρο 19, Ν.Δ.226/92 «Ο ορκωτός ελεγκτής ευθύνεται για κάθε ζημία εκ θετικής ενέργειας ή παραλείψεως κατά τον έλεγχο και την έκδοση του πιστοποιητικού ελέγχου εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο ή βαριά

αμέλεια του ασκήσαντος τον έλεγχο και αποδεδειγμένα προκλήθηκε από τη χρήση του πιστοποιητικού ελέγχου.

Κατά το άρθρο 37 του Ν.2190, η αξίωση της ελεγχόμενης εταιρείας έναντι των ελεγκτών της παραγράφεται μετά από διετία.

Επομένως ένας ορκωτός ελεγκτής/λογιστής είναι δυνατόν να θεωρηθεί υπεύθυνος έναντι των πελατών του για οποιαδήποτε από τα παρακάτω:

4.9.1 Απάτη

Ο ορκωτός ελεγκτής ο οποίος, εν γνώσει του και με πρόθεση δεν αποκάλυψε απάτη η οποία διαπιστώθηκε κατά τον έλεγχο, ή συνέργησε σε κάποια πράξη σκόπιμης απάτης εις βάρος του πελάτη του, μπορεί να κατηγορηθεί για απάτη. Στην περίπτωση αυτή έχει σαφή εφαρμογή το άρθρο 19, Ν.Δ. 226/92, με τη φράση “Ο ορκωτός ευθύνεται για κάθε ζημία... εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο”. Ένας ορκωτός ελεγκτής μπορεί, επίσης να κατηγορηθεί για απάτη ακόμα και όταν τούτος κάνει λάθος από άγνοια, εάν ψευδώς παρουσιάστηκε ότι κατέχει την επαγγελματική ιδιότητα του ορκωτού ελεγκτή και τις απαιτούμενες γι’ αυτήν γνώσεις και εξειδίκευση.

Στην περίπτωση εκούσιας απάτης, επίσης έχει εφαρμογή και το άρθρο 57, παρ.β,γ και ε του Ν.2190 επισύροντα αστική και ποινική ευθύνη, σε όποιον “εν γνώσει συνέταξε ή ενέκρινε ισολογισμό εναντίον των διατάξεων του παρόντος νόμου ή του καταστατικού”, ενώ στην περίπτωση της ψευδούς παρουσίασης της ιδιότητας και ικανότητας του ορκωτού, εφαρμογή μπορεί να έχει το άρθρο 63γ, παρ.3 του ιδίου νόμου “...τιμωρείται πας ελεγκτής όστις δεν δήλωσε κώλυμα ασκήσεως ελέγχου.

4.9.2.Αμέλεια Συμφωνίας

Μια επιχείρηση/πελάτης μπορεί να διεκδικήσει αποζημίωση για αθέτηση συμφωνίας εκ μέρους του ορκωτού ελεγκτή, αν τούτος

εξετέλεσε πλημμελώς τον έλεγχο και τούτο είχε ως συνέπεια την πρόκληση ζημίας στην ελεγχόμενη επιχείρηση ή ακόμα και την μικρότερη από την αναμενόμενη ωφέλεια.

Πλημμελή εκτέλεση ελέγχου έχουμε, για παράδειγμα, όταν ο ορκωτός ελεγκτής περιορίζει την έκταση του ελέγχου σε μικρότερη από έναν κανονικό έλεγχο, σύμφωνα με τα γενικώς παραδεκτά ελεγκτικά standards. Στην περίπτωση που ο περιορισμός επιτρέπεται από την συμφωνία, αλλά παρόλα αυτά μπορεί να γίνει αιτία ζημιών σε κάποιους, ο ορκωτός ελεγκτής θα πρέπει να αναφέρει στο πιστοποιητικό του την έκταση και τους περιορισμούς του ελέγχου που διενέργησε.

4.9.3 Αμέλεια

Κατά την διεξαγωγή του ελέγχου, ο ορκωτός ελεγκτής θα πρέπει να επιδείξει την επιμέλεια και προσοχή που αναμένεται από έναν μέσο επαγγελματία ορκωτό ελεγκτή. Διαφορετικά, αυτός μπορεί να κατηγορηθεί για αμέλεια ή αδιαφορία. Στην περίπτωση αυτή δεν είναι απαραίτητη η γνώση ή η συνεργασία σε απάτη ή λάθος, αλλά αρκεί η αδιαφορία ή η αμέλεια εκ μέρους του ελεγκτή.

Στις περιπτώσεις απάτης και αμέλειας, ειδικά, ο πελάτης θα πρέπει για να απαιτήσει αποζημίωση, κανονικά, να αποδείξει ότι στηρίχθηκε στον έλεγχο του συγκεκριμένου ορκωτού ελεγκτή για να κάνει ή να μην κάνει κάποια συγκεκριμένη ενέργεια ή ότι η ζημία προκλήθηκε από την αδυναμία του ορκωτού να ανακαλύψει την απάτη ή το λάθος.

4.9.4 Εχεμύθεια

Σε περίπτωση πρόκλησης ζημίας από την διαρροή σε τρίτους πληροφοριών, που απέκτησε ο ορκωτός ελεγκτής κατά την διενέργεια ελέγχου σε μια επιχείρηση, υπάρχει άρθρο το οποίο αναφέρεται γενικά στην εχεμύθεια, την οποία πρέπει να διατηρεί ο ελεγκτής σχετικά με κρίσιμες πληροφορίες του πελάτη του, ενώ συγχρόνως υπάρχει και η πληροφορία ότι σε περίπτωση διαρροής πληροφοριών ο ίδιος ο ελεγκτής τιμωρείται δια φυλακίσεως.

Εννοείται ότι στην περίπτωση εχεμύθειας υπάγονται και όλα εκείνα τα στοιχεία που δεν επιβάλλεται εκ του νόμου να δημοσιεύονται κατά

4.10 Προληπτικά Μέτρα Αμύνης των Ορκωτών Ελεγκτών

Εν όψει των αυξημένων πιθανοτήτων να βρεθεί ένας ορκωτός κατηγορούμενος σε σχέση με τον έλεγχο που έχει διενεργήσει σε μια επιχείρηση, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η καλύτερη άμυνα του είναι η εκτέλεση του ελέγχου κατά τρόπο επαγγελματικό και επιστημονικό και σύμφωνα πάντα με το συμβόλαιο που έχει υπογράψει με τον πελάτη.

Αυτό το συμβόλαιο αναφέρεται στη διεθνή βιβλιογραφία της Ελεγκτικής ως «Επιστολή Ανάληψης».

4.10.1 Επιστολή Ανάληψης

Σε μια επιστολή ανάληψης αναφέρονται, βασικά, οι όροι κάτω από τους οποίους προσλαμβάνεται ένας ορκωτός ελεγκτής και περιγράφεται η φύση του ελέγχου που θα πρέπει να διενεργηθεί. Έτσι για παράδειγμα, αν ο ορκωτός προσλαμβάνεται να διενεργήσει χρηματοοικονομικό έλεγχο των λογιστικών καταστάσεων στα πλαίσια του Ν.2190, στην επιστολή θα αναφέρεται

- Η φύση και τα όρια του ελέγχου, διασαφηνίζοντας ότι τούτος θα διενεργηθεί σύμφωνα με τα γενικώς παραδεκτά ελεγκτικά standards.
- Το γεγονός ότι οι λογιστικές καταστάσεις θα κριθούν με βάση τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές.
- Ο σκοπός του ελέγχου, δηλαδή, για τη χορήγηση πιστοποιητικού στα πλαίσια του Ν.2190, αλλά και σύμφωνα με τον ορισμό του ελέγχου στο άρθρο 16,παρ.1 του Ν.Δ.226/92.

Ο πελάτης δηλώνει την αποδοχή του με την υπογραφή και επιστροφή αντιγράφου της επιστολής στον ορκωτό ελεγκτή.

Τα αναγραφόμενα στην επιστολή ανάληψης θα αποτελέσουν και μέσο άμυνας του ορκωτού ελεγκτή στην περίπτωση που τούτος κατηγορηθεί για αμέλεια ή αθέτηση συμφωνίας. Επιπλέον, η επιστολή ανάληψης ξεκαθαρίζει τις πιθανές αμφιβολίες από τη πλευρά του πελάτη αναφορικά με τη φύση και την έκταση του ελέγχου που πρόκειται να συμφωνηθεί πριν τούτος ξεκινήσει, έτσι ώστε να επανεξεταστούν οι εκατέρωθεν θέσεις και απόψεις αλλά και υποχρεώσεις εκάστου συμβαλλομένου. Αναφορικά με το τελευταίο είναι δυνατόν στην επιστολή να αναφέρεται, για παράδειγμα, η υποχρέωση εκ μέρους του πελάτη να διαθέσει στον ορκωτό δικούς του υπαλλήλους για να βοηθήσουν στην διεκπεραίωση του ελέγχου.

4.10.2 Φύλλα εργασίας

Στα φύλλα εργασίας ο ορκωτός ελεγκτής θα αποτυπώσει όλες τις διαδικασίες και ενέργειες που έκανε για να φέρει σε πέρας τον αντίστοιχο έλεγχο. Στα φύλλα εργασίας αποτυπώνεται το ίχνος του ελέγχου και αποτελούν τούτα την απόδειξη για το ότι ο έλεγχος πραγματικά έγινε, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο έγινε.

Εκτός από την χρησιμότητα τους στην διεκπεραίωση του ελέγχου και τον μετέπειτα έλεγχο τούτου από ανώτερα μέλη της ελεγκτικής ομάδας, τα φύλλα εργασίας μπορούν να αποδειχθούν χρήσιμα και σε μια δίκη. Γι' αυτό ο ορκωτός θα πρέπει να φροντίζει ώστε κάθε απορία και ερώτηση που ανακύπτει επιβάλλεται να αντιμετωπιστεί από τους σχετικούς οδηγούς ελέγχου, να έχει απαντηθεί εγγράφως σε φύλλα εργασίας. Ειδικά, όπου χρησιμοποιούνται τέτοια προγράμματα και οδηγοί ελέγχου οι οποίοι καθοδηγούν βήμα προς βήμα τον ελεγκτή στην πορεία του ελέγχου, θα πρέπει να μονογράφονται όλα και να υπάρχουν αντίστοιχα φύλλα εργασίας για κάθε σημαντικό τέτοιο βήμα που υποδεικνύεται σ' αυτούς τους οδηγούς ή εξηγήσεις γι' αυτά που δεν εκτελέστηκαν. Σε φύλλο εργασίας θα πρέπει, επίσης, να δικαιολογεί ο ελεγκτής ειδικά μέτρα και διαδικασίες που εφάρμοσε στην αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων ή που δεν εφάρμοσε ενώ κανονικά έπρεπε.

4.10.3 Σαφής διατύπωση της έκθεσης

Επειδή η έκθεση του ορκωτού αποτελεί το τελικό προϊόν του ελέγχου του και ένα μήνυμα προς εκείνους οι οποίοι θα την χρησιμοποιήσουν, επιβάλλεται τούτη να είναι σαφής και κατανοητή.

Τα στοιχεία αυτά του πιστοποιητικού έχουν ειδική σημασία καθόσον οι περισσότεροι από αυτούς που θα το διαβάσουν δεν έχουν πλήρη αντίληψη περί του ρόλου του ορκωτού ελεγκτή και της φύσεως και των ορίων του συγκεκριμένου ελέγχου, καθώς και των προϋποθέσεων εκείνων οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν κατά την χρήση μιας έκθεσης.

4.10.4 Επιμερισμός ευθύνης σε τρίτους

Συμβαίνει κατά τον έλεγχο να ζητείται η γνώμη τρίτων, πιο ειδικών, σε κάποιο συγκεκριμένο θέμα που καλύπτεται από την

γενικότερη ελεγκτική διαδικασία του ορκωτού, όπως είναι των νομικών συμβούλων της ελεγχόμενης επιχείρησης, για παράδειγμα, ή τεχνικών ή άλλων εμπειρογνομόνων. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει ο ορκωτός να αποκτήσει υπογεγραμμένες καταθέσεις και γνωματεύσεις που να καλύπτουν πλήρως και ακριβώς τα αντικείμενα εκείνα που τούτος τελικά θα καλύψει με την έκθεσή του, φροντίζοντας ταυτοχρόνως, να εξετάσει και την νομιμότητα και εγκυρότητα των προσόντων των τρίτων αυτών ειδικών. Επίσης είναι δυνατόν να χρειαστεί ο ορκωτός ελεγκτής να βασιστεί στον έλεγχο άλλου συναδέλφου του για μεγέθη που θα συμπεριληφθούν στις λογιστικές καταστάσεις που τελικά τούτος θα υπογράψει, όπως θυγατρικές μονάδες και υποκαταστήματα. Στην

περίπτωση αυτή θα πρέπει να γνωρίζει τα επαγγελματικά standards του συναδέλφου του και, αν έχει αμφιβολίες για την επάρκεια του ελέγχου που εκείνος έκανε, να επιμείνει στην εκτέλεση ελέγχου από τον ίδιο. Σε περίπτωση αμφιβολιών, και εφόσον ο ελεγκτής δεν μπορεί να βασιστεί ανεπιφύλακτα στην εργασία του άλλου ελεγκτή, θα πρέπει να αναφέρεται στην έκθεση το μέρος που καλύπτεται από τον έλεγχο άλλου ορκωτού καθώς και το όνομα τούτου, όπως επίσης και αν

υπάρχει διαφορά στη φύση και την έκταση του ελέγχου που ο άλλος ελεγκτής διενεργήσει στα ελεγκτικά standards που εκείνος εφαρμόζει, προσαρμόζοντας την έκθεση ανάλογα.

Είναι επίσης χρήσιμο και συνηθίζεται να ζητείται από στελέχη της ελεγχόμενης επιχείρησης να υπογράφουν συνοπτικές δηλώσεις αναφορικά με το μέγεθος και τον αριθμό διαφόρων περιουσιακών στοιχείων, των οποίων η ακρίβεια είναι περισσότερο προσιτή σ' αυτά απ' ότι στον ελεγκτή. Μια τέτοια δήλωση σε καμία περίπτωση, βεβαίως, δεν απαλλάσσει τον ορκωτό ελεγκτή από την ευθύνη του, ούτε καν την μειώνει. Απλώς κάνει ποιο προσεκτικούς στο συγκεκριμένο στοιχείο εκείνους εκ των στελεχών της ελεγχόμενης οι οποίοι το διαχειρίζονται ή γνωρίζουν κάτι γι' αυτό και θα υπογράψουν μια τέτοια δήλωση.

4.10.5 Ανάκληση ή τροποποίηση έκθεσης

Έχει πολλές φορές διαπιστωθεί εκ των υστέρων, και αφού έχει χορηγηθεί το πιστοποιητικό, ότι η οικονομική κατάσταση μιας ελεγχθείσας επιχείρησης διαφέρει σημαντικά από αυτήν η οποία πιστοποιείται στο ήδη χορηγηθέν προς αυτή πιστοποιητικό. Στην

περίπτωση αυτή, και προς αποφυγή περισσότερης ζημίας από τη χρήση τούτου, ο εμπλεκόμενος ελεγκτής ή η ελεγκτική εταιρεία θα πρέπει να δημοσιεύσουν αμέσως στον τύπο και προς κάθε γνωστό ενδιαφερόμενο ιδιαιτέρως, τροποποίηση του χορηγηθέντος πιστοποιητικού ή ανάκληση πλήρη της υπογραφής των.

4.10.6 Ανέλεγκτες λογιστικές καταστάσεις

Αν και ο νέος νόμος απαγορεύει σε ορκωτούς ελεγκτές την τήρηση λογιστικών βιβλίων επιχειρήσεων, τούτος δεν αναφέρει ρητά την απαγόρευση της σύνταξης λογιστικών καταστάσεων επί αμοιβή όπως και της σύνταξης φορολογικών δηλώσεων, στις οποίες περιπτώσεις θα εμφανιστεί η υπογραφή του λογιστή. Έτσι μπορεί να υπάρξει περίπτωση στην οποία ένας ορκωτός να υπογράψει όχι ως υπεύθυνος ορκωτός ελεγκτής αλλά ως απλός λογιστής λογιστικές καταστάσεις για τις οποίες δεν έχει ζητηθεί ούτε έχει διενεργηθεί ο σύμφωνα με το άρθρο 16 του Ν.Δ226/92 και άρθρο 37, Ν.2190 έλεγχος. Για να αποφευχθεί η

λανθασμένη αντίληψη τρίτων, και η εν συνεχεία πιθανή ευθύνη του εμπλεκόμενου ορκωτού ελεγκτή, ότι οι εν λόγω καταστάσεις που υπογράφονται είναι και ελεγμένες από αυτόν, ενώ δεν είναι, ο ορκωτός ελεγκτής θα πρέπει να θέσει τη φράση: ‘Μη Ηλεγμένες’ στο πρόσωπο των λογιστικών καταστάσεων αυτών πριν τις υπογράψει.

Για μεγαλύτερη ασφάλεια, ορκωτός ελεγκτής ο οποίος συνέταξε ή βοήθησε στην σύνταξη λογιστικών καταστάσεων, έστω κι αν δεν τις υπογράφει ο ίδιος, θα πρέπει να φροντίσει να έχουν σε κάθε σελίδα τους τη λέξη: ‘Μη Ηλεγμένες’ και, στην περίπτωση που τούτος έχει επιφυλάξεις ως προς την ορθότητα των εν λόγω καταστάσεων, να επισυνάπτει έκθεση/ υπόμνημα, στην οποία να αναφέρεται η αδυναμία έκφρασης γνώμης του αναφορικά με την ορθή ή όχι παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών τούτων ή τις συγκεκριμένες επιφυλάξεις αν τις γνωρίζει. Βεβαίως η μεγαλύτερη ασφάλεια είναι ένας ορκωτός να

μην εμπλέκεται, υπογράφοντας ή βοηθώντας στη σύνταξη τους, με λογιστικές καταστάσεις για τις οποίες δεν έχει γίνει ο απαραίτητος έλεγχος. (Κ.Κάντζος , Α.Χονδράκη,2006)

4.11 Δικαστική Υπόθεση Price Waterhouse / Calcestruzzi

Βεβαίως η ευθύνη των ελεγκτών για την μη διαπίστωση του λάθους κατά τον αρχικό έλεγχο παραμένει, όπως συνέβη στην περίπτωση της πολυεθνικής ελεγκτικής εταιρείας Price- Waterhouse, η οποία μηνύθηκε το 1994 από θυγατρική του ομίλου, στον οποίον ανήκε και η γνωστή σε σχέση με την Ελληνική ΑΓΕΤ Ηρακλής Ιταλική Calcestruzzi, για λάθη(ύπαρξη δεύτερου ταμείου στην Calcestruzzi μέσω του οποίου γίνονταν δωροδοκίες επί σειρά ετών κατά τα οποία η Calcestruzzi ελεγχόταν από την Price Waterhouse), τα οποία λάθη ανακαλύφθηκαν μεταγενέστερα, μετά τη χορήγηση του πιστοποιητικού. Η Price- Waterhouse έκανε, βεβαίως, σχετική δημοσίευση αμέσως μετά το ξέσπασμα του σκανδάλου το 1993.

Σχετικά με τις περιπτώσεις αυτού του είδους η ειδική επιτροπή του ινστιτούτου ορκωτών λογιστών των ΗΠΑ αναγκάστηκε να εκδώσει οδηγία με την οποία τα μέλη του σώματος υποχρεούνται να δημοσιεύουν αμέσως και αρκούντως γεγονότα τα οποία τους έγιναν γνωστά μετά το πέρας ενός ελέγχου (και την χορήγηση του αντίστοιχου πιστοποιητικού) και σε σχέση με τα οποία τα αποτελέσματα της ελεγχθείσας χρήσεως θα ήταν διαφορετικά αν τούτα (τα γεγονότα) τους ήταν γνωστά νωρίτερα. Και θα αναζητηθούν και οι ευθύνες για την μη έγκαιρη γνώση αυτών των γεγονότων από τους ορκωτούς.

(Κ.Κάντζος, Α.Χονδράκη, 2006)

4.12 Παραδειγμα ελέγχου της εταιρίας τηλεπικοινωνιών Cyta

Έκθεση Ελεγκτών και Οικονομικές Καταστάσεις

(www.cyta.com)

Παραθέτουμε ένα απόσπασμα του ελέγχου που έγινε στη Cyta για το οικονομικό έτος 2011.

Προς την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (Αρχή)

Έκθεση επί των οικονομικών καταστάσεων

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (‘‘Αρχή’’) στις σελίδες 65 μέχρι 104, οι

οποίες αποτελούνται από την κατάσταση οικονομικής θέσης στις 31 Δεκεμβρίου 2011 και τις καταστάσεις συνολικών εσόδων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και των ταμειακών ροών του έτους που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου για τις οικονομικές καταστάσεις

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής είναι υπεύθυνο για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), τις απαιτήσεις των περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Έλεγχος Λογαριασμών) Νόμων του 1983 - 2007 και του περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών Νόμου Κεφ. 302 και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες που το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, οφειλόμενο είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη των Ελεγκτών

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και να διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση λελογισμένης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή, περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος των οικονομικών καταστάσεων, οφειλομένου είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνων, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες, που σχετίζονται με την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων της οντότητας και που δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που

χρησιμοποιήθηκαν και του λελογισμένου των λογιστικών εκτιμήσεων που έγιναν από το Διοικητικό Συμβούλιο, καθώς και την αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια, που έχουμε αποκτήσει, είναι επαρκή και κατάλληλα για να παράσχουν βάση για την ελεγκτική μας γνώμη.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της χρηματοοικονομικής θέσης της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου στις 31 Δεκεμβρίου 2011 και της χρηματοοικονομικής επίδοσής της και των ταμειακών ροών της για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την ΕΕ και τις απαιτήσεις του περί Υπηρεσίας

Τηλεπικοινωνιών Νόμου Κεφ. 302.

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων

Για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2011

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων Για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2011

		2011	2010
		€ '000	€ '000
	Σημ.		
Έσοδα από υπηρεσίες	4	473.982	466.470
Έξοδα λειτουργίας	5	<u>(401.840)</u>	<u>(390.569)</u>
Μικτό κέρδος		72.142	75.901
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	6	(7.643)	(2.609)
Άλλα εισοδήματα	7	<u>2.695</u>	<u>2.735</u>
Κέρδος από εργασίες	9	<u>67.194</u>	<u>76.027</u>
Ακύρωση / (Επιβολή) προστίμων	27	<u>3.712</u>	<u>(3.329)</u>
Έσοδα χρηματοδότησης		49.840	49.208
Έξοδα χρηματοδότησης		<u>(38.341)</u>	<u>(39.172)</u>
Καθαρά έσοδα χρηματοδότησης	10	<u>11.499</u>	<u>10.036</u>
Καθαρή ζημιά από επενδυτικές δραστηριότητες	11	<u>(688)</u>	<u>(3.289)</u>
Κέρδος πριν από τη φορολογία		81.717	79.445
Φορολογία	12	<u>(8.435)</u>	<u>(10.270)</u>
Κέρδος έτους		<u>73.282</u>	<u>69.175</u>
Λοιπά συνολικά έσοδα			
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση - Κέρδη δίκαιης αξίας		<u>339</u>	<u>432</u>

	2011	2010
	€ '000	€ '000
Σημ.		
Περιουσιακά στοιχεία		
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία		
Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός	13 382.478	389.748
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	14 32.493	39.581
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες	15 101.072	91.760
Επενδύσεις σε συνδεδεμένες εταιρείες	16 1.480	1.480
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	17 2.587	2.248
Επενδύσεις που κατέχονται μέχρι τη λήξη	18 17.156	25.615
Εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις	19 2.282	2.399
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	20 24.398	31.860
Σύνολο μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	563.946	584.691
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία		
Αποθέματα	6.882	5.530
Εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις	19 124.646	104.443
Επενδύσεις που κατέχονται μέχρι τη λήξη	18 22.276	19.051
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	20 7.342	10.229
Μετρητά και αντίστοιχα μετρητών	242.309	242.047
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	403.455	381.300
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	967.401	965.991
Ίδια κεφάλαια		
Άλλα αποθεματικά	21 2.436	2.097
Αποθεματικό προσόδου	872.290	859.008
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	874.726	861.105

Υποχρεώσεις		
Μακροπρόθεσμα δάνεια	22 723	1.061
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	23 5.749	6.749
Σύνολο μη τρεχουσών υποχρεώσεων	6.472	7.810
Τρέχουσες δόσεις μακροπρόθεσμων δανείων	22 343	345
Εμπορικές και λοιπές υποχρεώσεις	24 85.747	95.293
Οφειλόμενη φορολογία	25 113	1.438
Σύνολο τρεχουσών υποχρεώσεων	86.203	97.076
Σύνολο υποχρεώσεων	92.675	104.886
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων	967.401	965.991

Οι οικονομικές καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο στις 28 Μαΐου 2012.

Σ. Κιτιάς
Πρόεδρος

Φ. Σαββίδης
Ανώτατος Εκτελεστικός Διευθυντής

Μ. Δάμαλου-Χατζηγεωργίου
Διευθύντρια Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων Για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2011

	Άλλα αποθεματικά € '000	Αποθεματικό προσόδου € '000	Ολικό € '000
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2010	<u>1.665</u>	<u>869.833</u>	<u>871.498</u>
Κέρδος έτους	-	69.175	69.175
Λοιπά συνολικά έσοδα έτους	<u>432</u>	-	<u>432</u>
Συνολικά έσοδα έτους	432	69.175	69.607
Μέρισμα που πληρώθηκε στην Κυπριακή Δημοκρατία	-	(80.000)	(80.000)
	<u>432</u>	<u>(10.825)</u>	<u>(10.393)</u>
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2011	<u>2.097</u>	<u>859.008</u>	<u>861.105</u>
Κέρδος έτους	-	73.282	73.282
Λοιπά συνολικά έσοδα έτους	<u>339</u>	-	<u>339</u>
Συνολικά έσοδα έτους	339	73.282	73.621
Μέρισμα που πληρώθηκε στην Κυπριακή Δημοκρατία	-	(60.000)	(60.000)
	<u>339</u>	<u>13.282</u>	<u>13.621</u>
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2011	<u>2.436</u>	<u>872.290</u>	<u>874.726</u>

1. ΣΥΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (“Cyta”) είναι Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου, που ιδρύθηκε με το Νόμο 67 του 1954 (Κεφ. 302 της Βασικής Νομοθεσίας), όπως τροποποιήθηκε με τους Νόμους 20/1960, 34/1962, 25/1963, 54/1977, 98/1988, 21/1989, 39(Ι)/1995, 20(Ι)/1998, 159(Ι)/2000, 149(Ι)2001, 136(Ι)/2002, 7(Ι)/2004, 164(Ι)/2004, 51(Ι)/2006, 117(Ι)/2006 και 17Α/2011. Διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και επτά μέλη, οι οποίοι διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Η Διεύθυνση των Κεντρικών Γραφείων της Cyta είναι Οδός Τηλεπικοινωνιών, Στρόβολος, Τ.Θ. 24929, CY 1396 Λευκωσία, Κύπρος.

Η κύρια δραστηριότητα της Cyta, που δεν έχει αλλάξει από το προηγούμενο έτος, είναι η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας.

2. ΒΑΣΗ ΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ

(α) Δήλωση συμμόρφωσης

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Η Cyta ετοίμασε ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ για την Cyta και τις θυγατρικές της (το “Συγκροτήμα”). Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις μπορούν να ληφθούν από τη Διεύθυνση των Κεντρικών Γραφείων της Αρχής, που είναι στην Οδό Τηλεπικοινωνιών, Στρόβολος, Τ.Θ. 24929, CY 1396 Λευκωσία, Κύπρος.

Οι χρήστες αυτών των ξεχωριστών οικονομικών καταστάσεων της Cyta πρέπει να τις διαβάσουν μαζί με τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Συγκροτήματος για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2011, ώστε να λάβουν καλύτερη κατανόηση της οικονομικής κατάστασης, της χρηματοοικονομικής επίδοσης και των ταμειακών ροών της Cyta και του Συγκροτήματος.

2. ΒΑΣΗ ΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ (συνέχεια)

- **Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις**

Η Cyta εξετάζει αν υπάρχουν ενδείξεις αναφορικά με την πιθανότητα είσπραξης των οφειλόμενων ποσών από τους εμπορικούς και άλλους χρεώστες. Οι ενδείξεις, στις οποίες βασίζεται η πρόβλεψη για επισφαλείς χρεώστες, είναι το ιστορικό αποπληρωμής και η οικονομική κατάσταση του χρεώστη. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις, υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό και δημιουργείται ανάλογη πρόβλεψη για επισφαλείς χρεώστες. Το ποσό της πρόβλεψης αναγνωρίζεται στην κατάσταση συνολικών εσόδων. Η αναθεώρηση του πιστωτικού κινδύνου είναι συνεχής και η μεθοδολογία και οι υποθέσεις για υπολογισμό της πρόβλεψης επισφαλών χρεωστών εξετάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα και αναπροσαρμόζονται ανάλογα.

- **Προβλέψεις για πεπαλαιωμένα και βραδυκίνητα αποθέματα**

Η Cyta εξετάζει κατά πόσο υπάρχουν ενδείξεις αναφορικά με την ικανότητα πώλησης των προϊόντων και την ανάλογη αξία τους στην περίπτωση πώλησης. Η πρόβλεψη για τα αποθέματα βασίζεται στην προηγούμενη πείρα της διοίκησης, βάσει της οποίας γίνεται πρόβλεψη, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την αξία των αποθεμάτων, όσο και την κίνηση και αποθηκευμένη ποσότητα, που υπάρχει σε κάθε κατηγορία.

Το ποσό της πρόβλεψης αναγνωρίζεται στην κατάσταση συνολικών εσόδων. Η αναθεώρηση της αξίας των αποθεμάτων είναι συνεχής και η μεθοδολογία και οι υποθέσεις για υπολογισμό της πρόβλεψης αποθεμάτων εξετάζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα και αναπροσαρμόζονται ανάλογα.

- **Φορολογία**

Για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης για εταιρικό φόρο απαιτούνται σημαντικές εκτιμήσεις. Για συγκεκριμένες συναλλαγές και υπολογισμούς, ο προσδιορισμός της τελικής φορολογίας είναι αβέβαιος κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών. Η Cyta αναγνωρίζει υποχρεώσεις για προβλεπόμενα φορολογικά ζητήματα, με βάση υπολογισμούς για το κατά πόσο θα προκύψει επιπρόσθετη φορολογία. Όπου το τελικό φορολογικό αποτέλεσμα αυτών των ζητημάτων διαφέρει από το ποσό που έχει αρχικά αναγνωρισθεί, οι διαφορές επηρεάζουν την πρόβλεψη για εταιρικό φόρο και αναβαλλόμενη φορολογία στην περίοδο που έγινε ο προσδιορισμός.

A decorative graphic on the right side of the page consists of three blue circles of varying sizes, each with a lighter blue ring around its center. These circles are connected by thin blue lines that form a triangular shape. The largest circle is at the top right, a smaller one is in the middle, and the largest of all is at the bottom right. A horizontal line is also present at the bottom of the page.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

5.1 Φορολογικός Έλεγχος

Με τον όρο «Φορολογικό Έλεγχο» εννοούμε το σύνολο των ελεγκτικών διαδικασιών, που εφαρμόζονται στα τηρούμενα λογιστικά βιβλία και στα στοιχεία των επιχειρήσεων προς επαλήθευση του περιεχομένου των δηλώσεων, που υποβλήθηκαν, ή την εξακρίβωση και τον καθορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων των υπόχρεων, που δεν υπέβαλαν δηλώσεις.

Οι φοροτεχνικές υπηρεσίες έχουν ως αποστολή την παραλαβή των φορολογικών δηλώσεων και τον έλεγχο τους, καθώς και τον έλεγχο των φορολογούμενων που δεν υπέβαλαν δηλώσεις. Ο έλεγχος γίνεται με εφοριακούς ελεγκτές και αποβλέπει στον καθορισμό της φορολογητέας ύλης, καθώς και των λοιπών φορολογικών υποχρεώσεων των φορολογουμένων .

5.2 Σκοπός του Φορολογικού Ελέγχου

Ο Φορολογικός Έλεγχος διενεργείται από εφοριακό ελεγκτή, του οποίου το έργο έχει πολλές πλευρές και έχει ως σκοπό:

- Να διενεργήσει έλεγχο στα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης και να διαπιστώσει αν όλες οι εγγραφές τους στηρίζονται σε νόμιμα δικαιολογητικά
- Να διαπιστώσει αν όλη η συναλλακτική δραστηριότητα της επιχείρησης εμφανίζεται στα προβλεπόμενα και τηρούμενα βιβλία για το χαρακτηρισμό αυτών ως επαρκών και ακριβών ή ανεπαρκών και ανακριβών, συνέπεια των παρουσιαζόμενων ελλείψεων και ανωμαλιών
- Να καθορίσει το κέρδος που πραγματοποιήθηκε ή τη ζημιά που προέκυψε στην επιχείρηση
- Να καθορίσει τις κάθε είδους φορολογικές υποχρεώσεις της επιχείρησης

5.3 Διακρίσεις Φορολογικού Ελέγχου

Ο Φορολογικός Έλεγχος διακρίνεται σε δύο κλάδους ή τομείς τον Οικονομικό και τον Τεχνικό. Αναλυτικά:

5.3.1 Οικονομικός τομέας

Ο Οικονομικός τομέας περιλαμβάνει την παρακολούθηση και τον έλεγχο της διακίνησης των αξιών μέσα στην επιχείρηση, ειδικότερα των ακαθάριστων εσόδων και των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν, καθώς και του αποτελέσματος που προκύπτει από την οικονομική δράση της επιχείρησης. Η παρακολούθηση του αποτελέσματος της διακίνησης των αξιών πραγματοποιείται από τον πίνακα εσόδων και δαπανών της ελεγχόμενης χρήσης

5.3.2 Τεχνικός τομέας

Ο Τεχνικός τομέας αφορά την παρακολούθηση και τον έλεγχο της διακίνησης κατά ποσότητα των αγαθών, τα οποία αποτελούν αντικείμενο της κάθε επιχείρησης. Η παρακολούθηση της διακίνησης των αγαθών πραγματοποιείται από την κατάρτιση του πίνακα εξεύρεσης και προσδιορισμού της απώλειας αυτών για μεν τις εμπορικές επιχειρήσεις με την απλή διέλευση εξ αυτών, για δε τις βιομηχανικές επιχειρήσεις από τον υπολογισμό της παραγωγής προϊόντων από το εργοστάσιο.

Η σημασία του φορολογικού έλεγχου είναι μεγάλη, καθόσον σκοπός του, είναι να καθορίσει το συνολικό καθαρό εισόδημα κάθε φορολογούμενου, για τη δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους.

Επίσης ο φορολογικός έλεγχος ανάλογα με την συχνότητα του, διακρίνεται στις εξής μορφές:

- Προληπτικός Έλεγχος.
- Προσωρινός Έλεγχος.
- Τακτικός Έλεγχος – Υποχρεωτικός Τακτικός Έλεγχος.
- Ειδικός Έλεγχος.

5.3.3 Προληπτικός Έλεγχος

Είναι ο έλεγχος που γίνεται με σκοπό τον εντοπισμό των παραβάσεων, καθώς στοχεύει με την ξαφνική παρουσία των ελεγκτών στην επιχείρηση στη δημιουργία αίσθησης στους φορολογούμενους ότι υφίσταται διαρκής και αποτελεσματικός έλεγχος (ώστε να λειτουργήσει αποτρεπτικά στην διάπραξη φορολογικών παραβάσεων). Ακόμα επιβάλλεται να είναι σύντομος και ουσιαστικός. Αυτός ο έλεγχος μπορεί να γίνει σε οποιαδήποτε βιβλία ή στοιχεία ή έγγραφα εκτός από αυτά που τηρούνται υποχρεωτικά (<http://www.pavlosnet.gr/>).

Ο προληπτικός έλεγχος γίνεται προληπτικά κατά τη διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου και αναφέρεται στον έλεγχο:

Εκτός της επιχείρησης, κατά τη διακίνηση αγαθών που έχει σκοπό τη διαπίστωση μετακίνησης αυτών με τα προβλεπόμενα στοιχεία.

Εντός της επιχείρησης με σκοπό την εξακρίβωση της ορθής εφαρμογής των διατάξεων του Κ.Φ.Α.Σ

5.3.4. Προσωρινός Έλεγχος

Είναι ο έλεγχος που εμπεριέχει στοιχεία προληπτικού και τακτικού ελέγχου και παρέχει τη δυνατότητα έκδοσης προσωρινών φύλλων ελέγχου.

Στον προσωρινό έλεγχο, συμπεριλαμβάνονται οι φόροι που οφείλουν οι επιχειρήσεις βάσει των τηρούμενων βιβλίων και στοιχείων που παρέλειψαν αυτές να συνυπολογίσουν στις δηλώσεις ή υπέβαλλαν ανακριβείς δηλώσεις.

Στον έλεγχο αυτόν υπόκεινται οι επιχειρήσεις που

- δεν υποβάλλουν δηλώσεις,
- υποβάλλουν αρνητικές δηλώσεις,
- υπάρχουν πληροφορίες φοροδιαφυγής,
- εφαρμόζουν εσφαλμένα τις φορολογικές διατάξεις.

5.3.5 Τακτικός Έλεγχος

Διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 66 του Ν. 2238/1994 πρέπει να είναι εμπειριστατωμένος και πλήρης. Στον τακτικό έλεγχο καθορίζεται η φορολογητέα ύλη, με τεκμηριωμένο πόρισμα τόσο από τα δεδομένα των βιβλίων και στοιχείων όσο και από άλλα στοιχεία και πληροφορίες.

Ελέγχονται υποχρεωτικά όλες οι επιχειρήσεις για τα φορολογικά αντικείμενα μέσα σε τρία (3) έτη από τη λήξη της προθεσμίας της φορολογικής περιόδου όταν:

Εμπλέκονται σε περιπτώσεις λήψης ή έκδοσης πλαστών ή εικονικών στοιχείων ή νόθευση φορολογικών στοιχείων ή υπόθεση λαθρεμπορίας.

Διακόπτουν οριστικά τις εργασίες τους.

Επίσης υποχρεωτικός τακτικός έλεγχος γίνεται στις επιχειρήσεις που έχουν υποβάλλει αίτηση για εισαγωγή των μετοχών τους στο Χρηματιστήριο Αξιών και στις επιχειρήσεις που έχουν κάνει αίτηση για επιστροφή του Φ.Π.Α. και εξακριβώνεται ότι έχουν γίνει ουσιαστικές παραβάσεις του Κ.Φ.Α.Σ.

Τέλος ο υποχρεωτικός τακτικός έλεγχος διενεργείται ύστερα από έγγραφη εντολή του προϊσταμένου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. ή άλλου οργάνου. Η Έννοια της Ελεγκτικής. Ο Φορολογικός Έλεγχος των Επιχειρήσεων

5.3.6 Ειδικός Έλεγχος

Στη συνέχεια ο φορολογικός έλεγχος ανάλογα με το αντικείμενο που εξετάζει διακρίνεται στις παρακάτω κατηγορίες (Φλιτούρης, 2007):

Έλεγχος Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

Έλεγχος Φορολογίας Εισοδήματος.

Έλεγχος Φόρου Προστιθέμενης Αξίας.

Έλεγχος Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών.

Έλεγχος Επενδύσεων και Αναπτυξιακών Κινήτρων.

Λοιποί Παρακρατούμενοι Φόροι.

Εκτός όμως από τους ανωτέρω ελέγχους περιλαμβάνονται και οι έκτακτοι εποχιακοί έλεγχοι οι οποίοι αναφέρονται παρακάτω (<http://www.yrpe.gr/>) :

Χριστουγέννων.

Πάσχα.

Θερινής, τουριστικής περιόδου.

Παραεμπορίου.

Διακύμανσης των τιμών και συντελεστών μικτού κέρδους.

5.3.7 Κατάρτιση Διαγράμματος Ελεγκτικής Διαδικασίας

Αφού δοθεί στον εφοριακό ελεγκτή από τον αρμόδιο οικονομικό έφορο εντολή ελέγχου μιας επιχείρησης, αυτός πρέπει να καταρτίσει διάγραμμα ελεγκτικής διαδικασίας το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει τις προπαρασκευαστικές ενέργειες, καθώς και τις διαδοχικές ελεγκτικές ενέργειες του φορολογικού ελέγχου στοχεύοντας στην καλύτερη και γρηγορότερη εκπλήρωση της αποστολής του και στην μείωση των πιθανοτήτων δημιουργίας παραλείψεων και κενών.

Όμως στην πράξη λόγω των δυσκολιών και απρόοπτων που παρουσιάζονται, είναι πιθανόν το διάγραμμα, που καταρτίστηκε, να διαφοροποιηθεί και να υποστεί αλλαγή στη σειρά των ελεγκτικών ενεργειών κατά την κρίση του ελεγκτή, ανάλογα με τις ανάγκες και την ιδιομορφία της επιχείρησης.

Είναι γεγονός ότι μέχρι σήμερα σπάνια καταρτίζεται από τους εφοριακούς ελεγκτές διάγραμμα ελεγκτικής διαδικασίας, αλλά οι περισσότεροι ελεγκτές προτιμούν τους αυτοσχεδιασμούς και ενεργούν κατά τις εμφανιζόμενες κάθε φορά ανάγκες και το διατιθέμενο χρόνο.

5.4 Έκθεση Ελέγχου

Ο ελεγκτής συντάσσει μετά το τέλος του φορολογικού ελέγχου την **Έκθεση Φορολογικού Ελέγχου**.

Η έκθεση φορολογικού ελέγχου είναι δημόσιο έγγραφο μεγάλης σπουδαιότητας, και αποτελεί τη βάση της φορολογικής εγγραφής και γι' αυτό πρέπει να είναι πλήρης, σαφής και αιτιολογημένη.

Η απεικόνιση των στοιχείων στην έκθεση ελέγχου πρέπει να είναι επιμελημένη, ώστε τα συμπεράσματα του ελέγχου να είναι πειστικά και αδιάβλητα. Σ' αυτή δεν πρέπει να περιέχονται προχειρότητες και ατέλειες.

Κατά την κατάρτιση της έκθεσης ελέγχου παρουσιάζονται σημαντικές δυσχέρειες, λόγω της ποικιλίας των θεμάτων, τα οποία εξετάζονται και γι' αυτό ο ελεγκτής πρέπει να έχει την ικανότητα σύνταξης σαφών συμπερασμάτων της ερευνάς του.

Ο ελεγκτής συγκεντρώνει κατά την διάρκεια του ελέγχου το πληροφοριακό ελεγκτικό υλικό, το οποίο αναλύει και επεξεργάζεται ώστε η προεργασία για την σύνταξη της έκθεσης ελέγχου να συντελείται παράλληλα προς τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου, καθόσον από την ανάλυση και επεξεργασία της έκθεσης είναι δυνατό να προκύψει ότι είναι αναγκαία η συμπλήρωση του ελέγχου και με άλλα στοιχεία, που απαιτούν τη διενέργεια συμπληρωματικών ελεγκτικών διαδικασιών.

5.5 Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα που υπόκεινται σε Φορολογικό Έλεγχο

Υποκείμενα φόρου στη φορολογία εισοδήματος είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που έχουν μια από τις παρακάτω νομικές μορφές:

- Ατομική επιχείρηση
- Ομόρρυθμη εταιρεία
- Ετερόρρυθμη εταιρεία
- Συμμετοχική (αφανής) εταιρεία

- Κοινοπραξία
- Αστική εταιρεία

- Κοινωνία αστικού δικαίου
- Άτυπη εταιρεία (De Facto)
- Εταιρεία περιορισμένης ευθύνης
- Φορολογία καθαρών κερδών προσωπικών εταιρειών, ΕΠΕ, Κοινοπραξιών και κοινωνιών που ασκούν επιχείρηση (άρθρο 16^α Ν.Δ. 3323/1955)
- Ανώνυμη εταιρεία
- Συνεταιρισμού νόμου 602 και ενώσεις αυτών
- Δημόσιες, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα
- Νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα
- Αλλοδαπές επιχειρήσεις και οργανισμοί
- Υποβαλλόμενες δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος

5.6 Δικαιώματα του Φορολογικού Ελεγκτή

Ο οριζόμενος εφοριακός ελεγκτής από τον αρμόδιο Οικονομικό Έφορο για τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου, έχει στη διάθεση του, σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία, τα εξής δικαιώματα:

- Δικαιούται, με τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 45 του Κ.Φ.Σ, να ελέγχει, κάθε εργάσιμη ημέρα, τα βιβλία και στοιχεία του φορολογουμένου, τα οποία επιβάλλονται από τον Κ.Φ.Σ ,καθώς

και τα προαιρετικώς τηρούμενα και να λαμβάνει γνώση της επαγγελματικής του αλληλογραφίας.

- Δικαιούται, με τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 50 του Ν.Δ. 3323/1955,να ζητήσει μέσω του Οικονομικού Εφόρου, τις πληροφορίες που χρειάζεται, τόσο από άλλες δημόσιες ή δημοτικές ή κοινοτικές αρχές, όσο και από ιδιωτικές επιχειρήσεις και κάθε μορφής οργάνωση επαγγελματική, εμπορική,

βιομηχανική, γεωργική κλπ. προκειμένου να επιτελέσει το έργο του.

- Δικαιούται να επαληθεύσει το υπόλοιπο του βιβλίου ταμείου, των αποθεμάτων, των πρώτων υλών και των εμπορευμάτων, καθώς και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.
- Δικαιούται με τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 45 του Κ.Φ.Α.Σ., να προβαίνει στην κατάσχεση ανεπίσημων βιβλίων, εγγράφων και κάθε στοιχείου σχετικού προς τον φορολογικό έλεγχο, χωρίς όμως έρευνα και εφόσον τα στοιχεία αυτά υπέπεσαν στην αντίληψη του, κατά τη διενέργεια του ελέγχου, από τα οποία είναι δυνατό να προκύπτει απόκρυψη φορολογητέας ύλης. Επίσης με τις διατάξεις της παρ.4 του άρθρου 45 του Κ.Φ.Α.Σ., ορίζεται ότι, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι στην επαγγελματική εγκατάσταση του φορολογουμένου αποκρύπτονται βιβλία, έγγραφα, εμπορεύματα ή άλλα στοιχεία, τα οποία ασκούν επιρροή στον ακριβή προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης, κατόπιν αιτήσεως του αρμόδιου Οικονομικού Επιθεωρητή ή Οικονομικού Εφόρου, μπορεί ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών και ελλείψει αυτού ο Ειρηνοδίκης, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται η επαγγελματική εγκατάσταση του φορολογουμένου, να αναθέσει την ενέργεια έρευνας σε ανακριτικό υπάλληλο προς ανεύρεση τέτοιων στοιχείων, με τη σύμπραξη εφοριακών υπαλλήλων που ορίζονται από τον Οικονομικού Επιθεωρητή ή Οικονομικό Έφορο.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις συντάσσεται σχετική έκθεση, αντίγραφο δε αυτής παραδίδεται στο φορολογούμενο, ενώ τα βιβλία και στοιχεία, που έχουν βρεθεί, παραδίνονται στον Οικονομικό Έφορο προς

φύλαξη και αν με βάση αυτά ενεργηθεί φορολογική εγγραφή, τότε φυλάγονται στην Οικονομική Εφορία μέχρι της τελεσιδικίας αυτής.

Ο κ. Δασκαλάκης ο οποίος εργάζεται στην εφορία ως Στέλεχος του Σ.Δ.Ο.Ε. μας μιλάει για τη ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Φοροδιαφυγή

Η προσπάθεια ορισμένων φορολογουμένων για απόκρυψη της οφειλής τους στο κοινωνικό σύνολο, με την απόκρυψη του πραγματικού εισοδήματος, με την αξιοποίηση διαφόρων τεχνασμάτων φοροδιαφυγής. Άπειρα είδη φοροδιαφυγής, όσο και η φαντασία του ανθρώπου και καθημερινά νέα τεχνάσματα.

- **Απόκρυψη πωλήσεων ή αγορών και πωλήσεων.** Κλασσική μορφή φοροδιαφυγής, που συντελείται με τη μη καταχώρηση αγορών και πωλήσεων ή με την εμφάνιση μειωμένων εσόδων. Η εμφάνιση μειωμένου τιμήματος υποβοηθείται πολλές φορές από το κοινό συμφέρον, όταν π.χ. ο αγοραστής είναι επιτηδευματίας που τηρεί βιβλία το απλογραφικό σύστημα, όπου τον ενδιαφέρει η εμφάνιση μειωμένου ποσού αγορών, αλλά και ο πωλητής επιτηδευματίας τηρεί διπλογραφικό σύστημα.
- **Η απόκρυψη παραγωγής προϊόντων** που πραγματοποιείται με την εμφάνιση υπερβολικής φύρας ή με την αύξηση παραγωγής ευτελών υποπροϊόντων, που έχει σαν αποτέλεσμα την αντίστοιχη απόκρυψη πωλήσεων ή δημιουργία αφανών

αποθεμάτων, με σκοπό τη μελλοντική διάθεση τους χωρίς στοιχεία.

- **Η εμφάνιση αυξημένου κόστους αγοράς πρώτων υλών και εμπορευμάτων** και ιδίως από προμηθευτές, που τηρούν βιβλία αγορών.
- **Η εμφάνιση εικονικών αγορών υλικών ή δωρεάν παραγωγής** με καταχώρηση τιμολογίων ανύπαρκτων προμηθευτών. Στην προκείμενη περίπτωση πρέπει να

τονίσουμε την προσοχή του ελεγκτή, όταν υπάρχουν δικαιολογητικά (τιμολόγια) εγγραφών-αγορών-χωρίς να υπάρχουν αντίστοιχες καταστάσεις τιμολογίων του ΚΕ.Π.Υ.Ο.

- **Η μεταπώληση ακριβών πρώτων υλών, η αγορά και χρησιμοποίηση φθηνότερων, χωρίς καταχώρηση της πώλησης και της αγοράς, προς δημιουργία υψηλού κόστους.** Η περίπτωση αυτή συγγενεύει με τη νοθεία των προϊόντων.
- **Τα ηθελημένα αθροιστικά λάθη** στην καταχώρηση των λογαριασμών αγορών και πωλήσεων προς εμφάνιση μικρότερου υπολοίπου λήξης ή μικτού κέρδους.
- **Η έκδοση εικονικών πιστωτικών σημειωμάτων** για χορηγηθείσες δήθεν εκπτώσεις, προμήθειες και λοιπές αμοιβές με ανακριβή στοιχεία επωνυμίας ή διεύθυνσης των δικαιούχων.
- **Η υπερτιμολόγηση ειδών, που εισάγονται από το εξωτερικό, ή υπερτιμολόγηση πωλήσεων στο εξωτερικό και δημιουργία διαθέσιμου συναλλάγματος.**
- **Η απόκρυψη προμήθειας ή εμφάνιση μειωμένης προμήθειας** στη διαμεσολάβηση παραγγελιών στο εξωτερικό.
- **Η έκδοση φορολογικών στοιχείων από στελέχη, που φέρουν πλαστή θεώρηση.**
- **Η έκδοση φορολογικών στοιχείων από δεύτερη σειρά, που θεωρήθηκε λαθραίως στην Οικονομική εφορία.**
- **Η έκδοση φορολογικών στοιχείων με ανακριβές περιεχόμενο** σχετικά με την ποσότητα και την αξία του πωλούμενου ή αγοραζόμενου αγαθού ή της παρεχόμενης ή λαμβανόμενης υπηρεσίας.
- **Η έκδοση φορολογικών στοιχείων (τιμολογίων, φορτωτικών κλπ.) με ανακριβή ή ελλιπή στοιχεία** σχετικά με την ποιότητα των αγαθών, τη διεύθυνση και το επάγγελμα του αγοραστή, τη διεύθυνση και το ονοματεπώνυμο του αποστολέα ή του παραλήπτη των διακινούμενων αγαθών.
- **Η διακίνηση αγαθών κατά τις νυκτερινές ώρες, χωρίς έκδοση των από τον Κ.Φ.Α.Σ. προβλεπόμενων στοιχείων.**

- Η διακίνηση αγαθών νομότυπα με αυτοκίνητα Δ.Χ. και η διάθεση τους στη συνέχεια, χωρίς έκδοση φορολογικών στοιχείων.
 - Η αποτύπωση διάφορης ποσότητας ή αξίας του διατιθεμένου αγαθού στο αντίτυπο που παραδίνεται στον πελάτη με εκείνη που αναγράφεται στο στέλεχος των εκδιδόμενων φορολογικών στοιχείων.
 - Η αλλοίωση μεταγενέστερα των φορολογικών στοιχείων, που εκδόθηκαν ως προς την ημερομηνία έκδοσης τους, την ποσότητα και την αξία τους.
 - Η χρησιμοποίηση του ιδίου φορολογικού στοιχείου για περισσότερες της μίας συναλλαγές.
-
- Τα ηθελημένα αθροιστικά λάθη στην καταχώρηση της απογραφής λήξης των πρώτων υλών και εμπορευμάτων, δηλαδή:
 - Η εμφάνιση εσφαλμένου γινομένου μεταξύ τιμής μονάδας και ποσότητας
 - Η εσφαλμένη άθροιση σε ορισμένες σελίδες του βιβλίου απογραφής
 - Η εσφαλμένη μεταφορά αθροίσεων από σελίδα σε σελίδα, προς εμφάνιση μικρότερης αξίας αποθέματος με αντίστοιχη μείωση των κερδών
 - Πέρα από τα τεχνάσματα αυτά μπορεί κανείς να απαριθμήσει πληθώρα άλλων τεχνασμάτων.

Μέθοδοι Εντοπισμού Πλαστών και Εικονικών στοιχείων

Η ΥΠ.Ε.Ε. προχώρησε στην καταγραφή ορισμένων ελεγκτικών επαληθεύσεων, οι οποίες μπορεί να αποτελούν ενδείξεις για το αν η ελεγχόμενη επιχείρηση διακινεί ή

λαμβάνει εικονικά ή πλαστά φορολογικά στοιχεία.
([http://www.epixeirisi.gr./](http://www.epixeirisi.gr/))

Παρακάτω παρουσιάζονται κάποιες επαληθεύσεις.

- Έλεγχος ύπαρξης γνησίου στοιχείου διακίνησης. Ελέγχεται εάν στο φορολογικό στοιχείο αξίας αντιστοιχεί κάποιο στοιχείο διακίνησης, εάν υπάρχει ελέγχετε η γνησιότητα του.
- Έλεγχος του τρόπου πληρωμής. Η εξόφληση των εικονικών τιμολογίων είναι μεγάλης αξίας τότε μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα στην εικόνα του ταμείου.
- Έλεγχος του χρόνου έκδοσης του στοιχείου. Συχνές είναι οι περιπτώσεις όπου οι επιχειρήσεις καταφεύγουν στη λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων κατά τη λήξη της χρήσης ή της περιόδου καταβολής του Φ.Π.Α. προκειμένου να μειώσουν την φορολογική τους υποχρέωση.
- Έλεγχος της συνάφειας της δραστηριότητας του εκδότη με το αντικείμενο του τιμολογίου. Πολλές φορές το περιεχόμενο του τιμολογίου είναι διαφορετικό από τη δραστηριότητα του εκδότη.

- Έλεγχος του προμηθευτή. Ελέγχονται ειδικότερα οι περιπτώσεις που έχουν να κάνουν με το πρόσωπο του προμηθευτή όπως· η πραγματοποίηση μεγάλης συναλλαγής με τον προμηθευτή, ο οποίος εμφανίζεται μόνο μια φορά στα βιβλία της επιχείρησης και η προμήθεια ειδών μεγάλης ποσότητας από προμηθευτή που βρίσκεται μακριά από την πόλη που εγκαθίσταται η επιχείρηση σε συνδυασμό με το τίμημα της συναλλαγής.
- Έλεγχος των παγίων. Στην περίπτωση αυτή, η επιχείρηση λαμβάνει πλαστά στοιχεία για πάγια τα οποία είχε αγοράσει στο παρελθόν και τα οποία έχουν αποσβεστεί ολικός προκειμένου να αποκτήσει από την αρχή το δικαίωμα διενέργειας αποσβέσεων.
- Οι αποθηκευτικοί χώροι και η ύπαρξη των πωληθέντων ω αποθέματα. Ένας από τους σημαντικότερους ελέγχους είναι αυτός που έχει να κάνει με την αποθήκη της επιχείρησης. Διερευνάται εάν τα αποθέματα που εμφανίζονται, υπάρχουν στην αποθήκη της

επιχείρησης μία δεδομένη χρονική περίοδο και αν είναι δυνατόν να χωρούν στο μέρος που διαθέτει.

- Οι τιμές των αγαθών. Όταν υπάρχει διαφορά στην τιμή αγοράς των αγαθών, σε τιμές μικρότερες από αυτές που επικρατούν στην αγορά.
- Η τραπεζική δανειοδότηση. Κίνητρο για τη λήψη πλαστού φορολογικού στοιχείου μπορεί να είναι και η δανειοδότηση από τράπεζα για την αγορά εμπορευμάτων.
- Η αρμοδιότητα της Δ.Ο.Υ. Τα στοιχεία που έχουν θεωρηθεί φέρουν μέσω της διάτρησης έναν τετραψήφιο κωδικό της ΔΟΥ που θεώρησε το στοιχείο. Εάν η Δ.Ο.Υ. είναι διαφορετική από αυτή που υπάγεται ο εκδότης, πρέπει να ερευνηθεί η πλαστότητα του στοιχείου. Επίσης ελέγχεται και η αυθεντικότητα και ύπαρξη του Α.Φ.Μ. του εκδότη.
- Οι αλλοιώσεις των στοιχείων ή εγγραφών. Τα στοιχεία που έχουν διορθώσεις, διαγραφές, ξυσίματα που εμφανώς αλλοιώνουν το περιεχόμενό τους ως προς την ημερομηνία, τις ποσότητες, τις αξίες κ.λπ.

👉 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βούλγαρη, Ε. , Παπαγεωργίου (2005)*Γενική Λογιστική, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα*

Καούνης, Δ. (2005),*Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα*

Κάντζος, Κ., Χονδράκη, Α. (2006),*Ελεγκτική Θεωρία και Πρακτική, Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., Αθήνα*

Συνέντευξη με τον κ.Δασκαλάκη, Ανώτατο στέλεχος του Σ.Δ.Ο.Ε.

(<http://www.epixeirisi.gr/>)